

ENGELLİ HAKLARI REHBERİ

Topluma Katılımın Önündeki Engelleri
Birlikte Kaldıralım



ENGELLİLER KOMİSYONU

ENGELLİ HAKLARI REHBERİ



Engelliler Komisyonu

Mayıs 2021
Ankara



Memur-Sen Adına Sahibi
Ali YALÇIN

Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet Emin ESEN

Yayın Kurulu
Semih DURMUŞ
Levent USLU
Hüseyin ÖZTÜRK
Hacı Bayram TONBUL
Mehmet BAYRAKTUTAR
Soner Can TUFANOĞLU

Danışma Kurulu
Eşref KARAARSLAN, Erhan ÖZCAN,
Ayhan ŞAHİN, Seyfettin YEĞEN, Kemal ERGÜN,
Kübra SALTİK, Hüsnü Bayram KOL, Göksel DEMİREL,
Serdar GÖNÜLLER, Sefa BURAN

Yayına Hazırlayanlar
Ayhan METİN
Av. Ahmet GÜNENÇ
Uzm. Raşit EĞİN

Grafik Tasarım
Mustafa Fehmi ÖZDEMİR

Zübeyde Hanım Mah. Sebze Bahçeleri Cad. No:86, Altındağ/Ankara
Tel: 0 312 230 48 98 - Fax: 0 312 230 39 89

İçindekiler

Takdim	5
Önsöz	6
Memur-Sen Engelliler Komisyonu Tarihçesi	8
Giriş	10
Ayrımcılıkla Mücadele	10
Engellilerin Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşme	15
Engellilerin Özel Hayatına Saygı, Siyasal Yaşama Katılmaları	17
Engelli Sağlık Kurulu Raporu	18
Sağlık Hizmetlerinden Yararlanma	22
Engelliler İçin Kimlik Kartı	24
Eğitim Hakkından Faydalanma	26
Mesleki Eğitim	30
Kamuda Memur ve İşçi Olarak İstihdam	31
Özel Sektörde İşçi Olarak İstihdam	35
Engelli Olan veya Engelli Yakını Bulunan Kamu Görevlilerine Yönelik Tayin Hakkı ve Tanınan Diğer Haklar	39
Erken Emeklilik ve Malulen Emeklilik	42
Korumalı İşyerleri	43
Kendi İşini Kurmak	44
Engelli Bakım Hizmeti	44
Erişilebilirlik	47

Otoparklar	58
Sosyal Yardımlar	59
Evde Bakım Desteği	60
Engellilere Sağlanan İndirim ve Muafiyetler	61
Engelliler İçin Motorlu Taşıt Alımında Sunulan Hizmet ve Muafiyetler	66
Belediye Hizmetleri	75
Oy Kullanma	76
Spor	77
Yaşlı Bakım Hizmetleri	78
Gerekli İletişim Bilgileri	81

TAKDİM

Engeli bulunan bireylere yönelik bakışın “yardım” değil hak temelli bakış açısına evrilmesine yönelik bütün çabaları, çalışmaları ve arayışları önemli buluyoruz. İnsanın hayatını kolaylaştıran ve hayatla temasını artıran, insanı hayatın içine dahil ederek kenarında bırakmayan yaklaşımlar “lütuf” olarak değil, “önce insan” bakışından beslenen “irfan” kapsamında değerlendirilmelidir. Bu anlamda engelli bireylerin sosyal hayata tam, etkin ve eşit katılımının önündeki engellerin kaldırılması için köklü çözümlerin ve gerekli tedbirlerin alınması büyük önem arz etmektedir.

Engelli haklarını insan haklarının ayrılmaz bir parçası olarak kabul eden, engelli bireylerin toplumsal yaşamın tüm alanlarına ayrımcılığa uğramaksızın, diğer bireylerle eşit biçimde katılımının sağlandığı ve bu yaklaşımın küresel düzeyde benimsendiği bir bakış açısı üretmeyi önemsiyor ve önceliyoruz. Engellilerin, haklarında başkaları tarafından karar verilen, korumaya ve yardıma muhtaç bireyler olarak görülmeleri yerine kendi yaşamları üzerinde yetki ve karar sahibi hak öznesi bireyler olarak yaşamlarını sürdürmelerini istiyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle, engelli bireylerin ve engelli kamu görevlilerinin daha iyi şartlarda yaşaması, insan onuruna uygun çalışma şartlarına sahip olması, onlar için hak eksenli bakış açısının yerleşmesi ve yaygınlaşması için çalışmalarımızı hızlandırırken, Türkiye’mizin ve Dünyamızın engelsiz olması temennisi ve hedefiyle Engelli Hakları Rehberimizi kamuoyuyla paylaşıyoruz.

Levent USLU

Memur-Sen Konfederasyonu

Teşkilatlanmadan Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı

ÖNSÖZ

Toplumsal yaşama katılımın önündeki engelleri kaldırmak ve engelli bireylerin sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkarmak için yeterli kaynağı ve uzmanlığı bu konuya ayırmak ahlaki sorumluluğumuzdur. OECD, AB ve Türkiye’de açıklanan verilere göre dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 15’ini engelli bireyler oluşturmaktadır. Ülkemizde ise bu oran yaklaşık yüzde 12,3’tür. Engelli bireyler ve aileleri birlikte ele alındığında nüfusumuzun yaklaşık 40 milyonu engellilerin durumundan çok yakından etkilenmektedir.

Ülkemizin engellilik politikasının temel hedefi, engelli bireylerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamaktır. Bu bağlamda özellikle son yıllarda engelli bireylerin ve ailelerinin yaşamlarını doğrudan etkileyen politikalar üretilmiş, sağlık, eğitim, toplumsal yaşama katılım, sosyal haklar ve istihdam alanlarında önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

Engellilere yönelik politika ve hizmetler farklı bakanlık ve kurumların görev alanında olmakla birlikte alınacak kararlar ve politikalar engelli bireyler ile birlikte üretilmelidir. Memur-Sen Konfederasyonu olarak bizler de bu politikaların üretilmesinde, engelli bireylerin haklarının genişletilmesi çalışmalarında, hem sahada hem de masada hep birlikte mücadelemizi sürdürüyoruz.

Engelli olmanın topluma bağlanmanın gerekçesiz olarak “birinci engeli” olarak görülmesine karşı duruş sergileyerek engelsiz bir Türkiye hedefi doğrultusunda politika ve hizmetlerin geliştirilmesi, tüm ülke geneline yaygınlaştırılması konusunda çalışmalarımıza tüm hızımızla devam ediyoruz.

Bu çerçevede Konfederasyonumuz bünyesinde faaliyet gösteren Engelliler Komisyonumuzla birlikte engellilerin haklarının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalarımızın ilk sonucu olarak ortaya konulan bu rehber, engelli bireylere sunulan hak ve

hizmetler ile hak arama yollarına ilişkin olarak hızlı bir şekilde bilgiye ulaşmayı mümkün kılmak amacıyla hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, kamuoyuna sunduğumuz bu rehberin engelli bireylerin ve ailelerinin hayatına katkı sağlamasını temenni ederim.

Ali YALÇIN
Memur-Sen Konfederasyonu
Genel Başkanı

MEMUR-SEN ENGELLİLER KOMİSYONU TARİHÇESİ

Türkiye'nin en büyük emek hareketi olan Memur-Sen Konfederasyonumuza bağlı olarak kurulan Engelliler Komisyonumuz, Memur Sen'imizin tarihi geçmişi ve hassasiyetleri gözetilerek, başta kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan engelliler olmak üzere tüm engellilerin sesi olmak için 18 Mart 2013 tarihinde kurulmuştur.

Memur-Sen Engelliler Komisyonu, milli ve manevi değerlere saygılı, engelli haklarını insan hakkı bakış açısıyla gören ve değerlendiren, emeğin ve ekmeğin hakkını alma mücadelesi ile çalışma barışını tesis etmeyi hedefleyen, başta engelli kamu görevlileri olmak üzere ayırım yapmaksızın tüm engelli bireylerin sosyal hayata tam, eşit ve etkin katılabilmesini temin için çalışmalarını sürdürmektedir.

Memur-Sen Engelliler Komisyonunun ilk Başkanı Elvan UĞURLU olurken onun emekli olması ardından Komisyon Başkanlığına Erhan ÖZCAN atanmıştır. 2021 yılı başında Erhan ÖZCAN'ın Bartın İl Ticaret Müdürlüğü'ne atanması nedeniyle Komisyon Başkanlığına Eşref KARAARSLAN atanmış olup ve Komisyon yönetimi Ayhan ŞAHİN, Seyfettin YEĞEN, Kemal ERGÜN, Kübra SALTİK, Hüsnü Bayram KOL, Göksel DEMİREL, Serdar GÖNÜLLER ve Sefa BURAN'dan oluşurulmuştur.

Komisyonumuz kısa sürede Türkiye genelinde teşkilatlanmayı tamamlamış olup Komisyon Yönetim Kurulu ve İl Temsilcileriyle Engelli Kamu görevlilerinin soru, sorun ve talepleriyle yakından ilgilenmek amacıyla saha faaliyetlerini sürdürmektedir.

Misyonumuz; Memur-Sen'e bağlı Sendikalar, Şubeler ve İl Temsilcilikleriyle birlikte engelli kamu görevlilerine yönelik ayrımcı uygulamaların son bulması, insan haklarından tüm bireylerin eşit yararlanması, engelli bireyin sosyal hayata tam, etkin ve eşit katılımının önündeki engellerin kaldırılması için mücadele etmek, koordinasyonlarını sağlamak, engelli bireylerin daha iyi eğitim almalarına, istihdam olanaklarına ulaşmalarına ve üretime katılım kapasitelerini artırmalarına yönelik çalışmalar yürütmek, bu amaçlar için

gerçekleştirilen Kurum İdare Kurulları, Kamu Personeli Danışma Kurulu ve Toplu Sözleşme görüşmelerine hazırlık süreçlerine katkı sunmaktır.

Vizyonumuz; Engelli bireylerin temel insan haklarından eşit vatandaşlar olarak yararlandığı, "merhametin değil adaletin" tesis edilerek engellerin aşıldığı, toplumsal dayanışma ve farkındalığımızın arttığı, farklılıklarımızla birlikte gelişip güçlendiğimiz günler için çalışmaktır.

Bu itibarla, Memur-Sen Engelliler Komisyonu, yüklendiği tarihi ve ulvi sorumlulukları vakar içinde taşımanın bilinciyle, kutlu yolculuğunu azim ve kararlılıkla sürdürmektedir.

Eşref KARAARSLAN

Memur-Sen Konfederasyonu
Engelliler Komisyonu Başkanı

GİRİŞ

Engelli birey, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duyuşal yetilerindeki çeşitli düzeyde kayıplardan dolayı topluma diğer bireylerle birlikte, eşit koşullarda tam ve etkin katılım sağlayamayan, katılımı etkilenen kişidir.

Engellilik durumu; bireyin doku, organ, fonksiyon ve psikiyatri tanısı ve buna bağılı muhakeme yeteneğı kaybından kaynaklı engelliliğini uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamaları ifade etmektedir.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve Türkiye İstatistik Kurumu tarafından hazırlanan "Türkiye Engelliler Araştırması"na göre nüfusumuzun %26,9'u engellidir. Engellilere sağlanan hak ve hizmetlerden yararlanabilmek için engellilik durumunun ve engel oranının belirtildiğı Sağlık Kurulu Raporu alınması gerekmektedir. Yaşlılık, her insanda farklı hızda seyreden bireysel bir süreç olup; insan hayatında 65 ve üzeri yaş olarak kabul edilen biyolojik, fizyolojik, duyuşal ve fonksiyonel yeteneklerinin azalmasıyla kendini belli eden bir dönemdir. Sosyal, yapısal ve sağlık sorunlarından en çok engelli yaşlılar etkilenmektedir. Toplumda yaşlıların sayısı ile beraber engelli yaşlıların sayısında da bir artış olmaktadır. "Türkiye Engelliler Araştırması"nın sonuçlarına göre; Türkiye'de engellilerin %26,94'ü 60 ve üzeri yaş grubundadır.

AYRIMCILIKLA MÜCADELE

Engelli bireylere yönelik ayrımcılıkla mücadeleyle ilişkin yasal düzenlemeler nelerdir?

Yasal mevzuatımızda yer alan engellilere yönelik düzenlemeler, engelli bireylerin topluma tam ve eşit katılımını sağlamak ve ayrımcılığı önleyici iyileştirmelere yöneliktir. Nitekim Anayasasının 10'uncu maddesi;

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz. Çocuklar, yaşlılar ve engelliler gibi özel surette korunması gerekenler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz." şeklinde düzenlenmiş olup engelli bireylere pozitif ayrımcılık yapılmasının eşitliğe aykırılık oluşturmayacağı Anayasal güvence altına alınmış durumdadır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Eşit Davranma İlkesi" başlığını taşıyan 5'inci maddesinde; "İş ilişkisinde dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz." ifadesi yer almaktadır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un 4/1/(a) maddesi; "Devlet, insan onur ve haysiyetinin dokunulmazlığı temelinde, engellilerin ve engelliliğin her tür istismarına karşı sosyal politikalar geliştirir. Engelliler aleyhine ayrımcılık yapılamaz; ayrımcılıkla mücadele engellilere yönelik politikaların temel esasıdır." olarak düzenlenmiştir.

Yine Engelliler Hakkında Kanun'un "İstihdam" başlıklı 14'üncü maddesinde, engelli bireylerin istihdamına yönelik ayrımcılık yasağıyla ilgili olarak iş seçiminden, başvuru formları, seçim süreci, teknik değerlendirme, önerilen çalışma süreleri ve şartlarına kadar olan safhaların hiçbirinde engellilerin aleyhine ayrımcı uygulamalarda bulunulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Türk Ceza Kanunu'nun "Nefret ve ayrımcılık" başlıklı 122'nci maddesinde; "Dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret nedeniyle;

- a) Bir kişiye kamuya arz edilmiş olan bir taşınır veya taşınmaz malın satılmasını, devrini veya kiraya verilmesini,

b) Bir kişinin kamuya arz edilmiş belli bir hizmetten yararlanmasını,

c) Bir kişinin işe alınmasını,

d) Bir kişinin olağan bir ekonomik etkinlikte bulunmasını engelleyen kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.” hükümlerine yer verilerek ayrımcılığa ilişkin cezai müeyyide düzenlenmiştir.

Ayrımcılığa önlemeye ilişkin medyada alınan tedbirler nelerdir?

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’un 4’üncü maddesinde yer alan; “Kadınlara, güçsüzlere, engellilere ve çocuklara karşı şiddetin ve ayrımcılığın teşvik edilmemesi.” ifadesiyle tv ve radyolardaki yayınlarda ayrımcılık algısı oluşturabilecek durumlar engellenmiştir. Bu hususlara uymayanlara cezai müeyyideler uygulanmaktadır.

Engelli bireylerin ticaretle ve noter işlemlerinde ayrımcılığa uğramalarını önleyen düzenlemeler nelerdir?

Engelliler Hakkında Kanun’un 50’nci maddesiyle; Türk Ticaret Kanununda yer alan görme engelli bireylerin poliçe altına attıkları imzanın usulen tasdik edilmiş olmadıkça geçerli olmayacağına ilişkin hüküm ve Borçlar Kanununda zikredilen görme engelli bireylerin imzalarının usulen tasdik edilmedikçe bağlayıcı olmayacağına ilişkin hüküm yürürlükten kaldırılmıştır.

Yine aynı Kanun’un 23 ve 24’üncü maddeleriyle Noterlik Kanununda değişiklik yapılarak 73’üncü maddesi “Noter, ilgilinin işitme, konuşma veya görme engelli olduğunu anlarsa, işlemler engellinin isteğine bağlı olmak üzere iki tanık huzurunda yapılır. İlgilinin işitme veya konuşma engelli olması ve yazı ile anlaşma imkânının da bulunmaması hâlinde, iki tanık ve yeminli tercüman bulundurulur” olarak değiştirilmiş, 75’inci maddesinde “Bir noterlik işleminde

imza atılmış veya imza yerine geçen el işareti yapılmış olmasına rağmen, ilgilisi ister veya adına işlem yapılan ve imza atabilen görme engelliler hariç olmak üzere noter, işlemin niteliği, imzayı atan veya el işaretini yapan şahsın durumu ve kimliği bakımından gerekli görürse, yukarıdaki fıkradaki usul dairesinde ilgili, tanık, tercüman veya bilirkişinin parmağı da bastırılır. Mühür kullanılması hâlinde parmağın da bastırılması zorunludur.” şeklinde değişiklik yapılarak işlemlerin tanık huzurunda yapılması, engelli kişinin isteğine bırakılmıştır.

Borçlar Kanunu’nun 15’inci maddesinde yapılan değişiklikle; “Görme engellilerin talepleri halinde imzalarında şahit aranır. Aksi takdirde görme engellilerin imzalarını el yazısı ile atmaları yeterlidir.” ibaresi Kanunda zikredilerek görme engelli bireylerin borç yükledikleri ya da yükledikleri işlemlerinde ayrımcılığa uğramamaları sağlanmıştır.

Ayrımcılığa uğradığını düşünen engelli birey hangi yasal yollara başvurabilir?

Engelli birey ayrımcılığa uğradığını düşünüyorsa derhal kolluk kuvvetlerine (polis ya da jandarma) veya Cumhuriyet Başsavcılıklarına, TCK 122’nci madde kapsamında, ayrımcılık fiilini gerçekleştirenlere karşı şikayet başvurusunda bulunabilir.

Bunun yanı sıra eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişilerinin, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan her gerçek veya tüzel kişi, ayrımcılık sebebiyle zarar gördüğü iddiası ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumuna (TIHEK) ücretsiz olarak başvurabilir. Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapıldığı iddia edilen ayrımcılıklara ilişkin olarak Kamu Denetçiliği Kurumu’na (KDK) ücretsiz başvuruda bulunulabilir.

İdarece tesis edilen işlemlerde vatandaşlar arasında hiçbir gerekçeyle ayırım yapılamaz. Kamu hizmetinin temel ilkelerinden olan "tarafsızlık" ilkesi kapsamında ayrımcılık yasağı mevcuttur. Danıştay, bir Yönetmelikte geçen ve Anadolu Öğretmen Liselerine başvuru engelleyen şartlar arasında sayılan "körlük-şaşılık" ifadesinin engellilere yönelik bir ayrımcılık içerdiği gerekçesiyle iptaline karar vermiştir. Bu çerçevede ayrımcılık içeren idari işlem ya da idarenin düzenleyici işlemlerine karşı idari yargıya başvuru da bulunulabilir.

Hak ihlalleriyle karşılaşıldığında izlenecek yollar nelerdir? Süreç nasıl işlemektedir?

Hak ihlâlini gerçekleştiren kamu kurumu ise ilgili kuruma hak ihlâli sonucunu doğuran işlemin düzeltilmesi için yazılı başvuru yapılabilir. Bunun yanı sıra dilekçe hakkı ile bilgi edinme hakkı kapsamında ilgili kuruma başvuruda bulunulabildiği gibi Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı resmi web sayfası üzerinden CİMER aracılığıyla şikâyet ya da ihbarda da bulunulması mümkündür.

İşlemin niteliğine göre ücretsiz olarak Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'na veya dostane çözüm yöntemi olan Kamu Denetçiliği Kurumu'na başvuruda bulunulabilir ya da kurum veya kuruluşa karşı dava yoluna gidilebilmektedir.

Hak ihlâlini gerçekleştiren tarafın gerçek kişi veya kamu/ özel hukuk tüzel kişisi olması ve meydana gelen hak ihlâlinin suç oluşturması halinde, engelli birey kolluk kuvvetlerine başvurmak suretiyle veya doğrudan savcılık aracılığıyla suç duyurusunda bulunarak şikâyetçi olabilir. Suç duyurusunda bulunulmasının ardından kolluk kuvvetleri, savcılık ve mahkemeler aracılığıyla hak ihlâli oluşturduğu düşünülen hususları yargılama sürecine dahil eder. Bu süreçte engelli bireyin engeline göre kendisine işaret dili tercümanı, müdafii görevlendirilmesi gibi destekler sağlanır.

Hak ihlâlinde bulunanın gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi olması, fakat hak ihlâlinin suç oluşturmaması durumunda ise tazminat

davası vb hukuk davaları açılabilir. Bu durumda gerekli koşulları taşımaları kaydıyla engelli birey adli yardımdan faydalandırılır. Yine yargılama sürecinde ceza yargılamasındakine benzer önlemler alınarak engelli bireyin süreçlere tam katılımı sağlanır.

Engelli birey, uğranılan hak ihlâline ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuru da dahil olmak üzere yukarıda yer alan iç hukuk yollarını tüketmiş ve herhangi bir sonuç alamamışsa; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde güvence altına alınan haklar kapsamında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne veya Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme ile güvence altına alınan haklar kapsamında Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Komitesi'ne bireysel başvuruda bulunabilir.

ENGELLİLERİN HAKLARINA İLİŞKİN ULUSLARARASI SÖZLEŞME

Engellilik alanının aslı düzenleyicisi ve evrensel ilkelerin belirleyicisi Birleşmiş Milletler'dir. Kuruluş 1975 yılında İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi'ne ek olarak yayınladığı Engelli Hakları Bildirgesi'nden bu tarafa yapmış olduğu çalışmalar ve ortaya koyduğu sözleşmelerle engelliliğin bir insan hakları unsuru olarak kabul edilmesini sağlamıştır.

Sözleşmenin amacı nedir?

Engellilerin, tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını temin etmeyi, engellilerin insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Ülkemiz Sözleşmeyi onayladı mı?

Sözleşme, Birleşmiş Milletler tarafından 2006 yılında kabul edilmiş, Ülkemiz tarafından da 2009 yılında onaylanmıştır. Sözleşme'nin engellilere bireysel başvuru hakkını tanıyan ek ihtiyari Protokol'ü 2015 yılında onaylanmıştır.

Sözleşme ne gibi yükümlölükler getiriyor?

Sözleşme; yaşama hakkı, erişilebilirlik, adalete erişim, bağımsız yaşam ve topluma dahil olma, düşünce ve ifade özgürlüğü, bilgiye erişim, eğitim, sağlık, rehabilitasyon ve rehabilitasyon, istihdam, siyasal ve kamusal yaşama katılım gibi tüm hakların engelliler açısından hayata geçirilmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması için devletleri yükümlü kılmaktadır.

Sözleşme ile engellilik konusunda tüm toplumsal taraflara yönelik olarak bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları gerçekleştirilmesi, engellilerin haklarının tüm politika ve programlarda bütüncül bir anlayışla korunması ve teşvik edilmesi, engellilerin haklarını ihlal eden her türlü uygulamaya son verilmesi ve özellikle de her hakkın kullanımı bakımından engelliliğe dayalı ayrımcılıkla mücadele için gerekli tedbirlerin alınması öngörülmektedir.

Sözleşme, engelli bireylerin hak ihlali yaşaması durumunda bireysel başvuru hakkı tanımakta mıdır?

Ülkemizde hak ihlali yaşayan engelli bireyler, iç hukuk yollarını tüketmek koşuluyla hak ihlali iddiası ile Engelli Hakları Komitesi'ne Ek İhtiyari Protokol gereği bireysel başvuru yapabilir. Komite, mahkeme niteliğinde olmadığı için kararları tavsiye niteliğinde olup devletler açısından yol gösterici niteliktedir.

Sözleşmenin uygulanmasında sorumlu olan kurum/kuruluş neresidir?

Sözleşmenin, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları da dâhil olmak üzere tüm taraflarca uygulanmasının teşvik ve temin edilmesi ile uygulamanın izlenmesi amacıyla koordinasyon çalışmaları yapmak üzere Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü odak kurum olarak belirlenmiştir.

Sözleşmeye göre "Adaletle Erişim"i için sunulan hizmetler nelerdir?

Adaletle erişim açısından;

- İşitme engelli olan sanığa veya mağdura işaret dili tercümanı görevlendirilmesi,
- İddia ve savunmaya ilişkin esaslı noktaların engelli bireylere engel durumuna uygun iletişim biçimleriyle anlayabilecekleri şekilde anlatılması,
- Müdafii bulunmayan ve kendini savunamayacak derecede malul olan engelli bireye, işitme ve konuşma engeli bulunan bireye müdafii görevlendirilmesi, yine benzer durumda olan mağdurlar için vekil görevlendirilmesi,
- Ekonomik yoksunluk durumunda bulunan ve hakkının ihlal edildiğine yönelik kuvvetli emareler bulunan engellilere adli yardım imkânı sunulması hizmetleri verilmektedir.

ENGELLİLERİN ÖZEL HAYATINA SAYGI, SİYASAL YAŞAMA KATILMALARI

Engellilerin özel hayatlarına saygı gösterilmesi ile kişisel verilerinin korunmasına yönelik alınan önlemler nelerdir?

Ülkemizde, engelli - engelli olmayan ayrımı yapılmaksızın herkesin özel hayatının gizliliğini korunması, kişisel verilerinin toplanması, işlenmesi ve paylaşılmasına ilişkin izin verme, verilerini sildirme veya anonim hale getirilmesini talep etme hakları bulunmaktadır.

Bu hususlara ilişkin olarak başta Engellilerin Haklarına İlişkin Uluslararası Sözleşme olmak üzere Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ilgili yönetmelikleri, Hasta Hakları Yönetmeliği, Engelliler Veri Tabanı Oluşturulması ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine İlişkin Yönetmelik gibi çeşitli mevzuatlarda düzenlemeler mevcuttur.

Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmeliklerle; herkesin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri mahremiyet kapsamında özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilmiştir ve kişilerin rızaları dışında anonim hale getirilmedikçe paylaşılamayacağı öngörülmüştür.

Engellilerin siyasal yaşama katılımlarının sağlanmasına ilişkin alınan önlemler nelerdir?

Ülkemizde engelliler de diğer vatandaşlarla eşit bir şekilde seçme, seçilme ve siyasal yaşama katılma haklarına sahiptir. Bunun sağlanabilmesi için de çeşitli önlemler alınmıştır. Ancak kamu görevlilerine yönelik siyaset yapma hakkı yasağı maalesef halen devam etmektedir.

Görme engelli seçmenler refakatçi yardımıyla oy kullanabilmekte, isteyen görme engellilere oy şablonu aracılığıyla oy kullanabilmeleri için izin verilmekte, talepleri halinde merdiven çıkamayacak durumdaki engellilerin oy kullanacakları yerler durumlarına uygun seçilmekte, engelliler sıra bekletilmeksizin oy kullanmakta, oy kullanmaya gidemeyecek bir engeli veya hastalığı olan seçmenlere başvuruda bulunmaları halinde seyyar sandık gönderilmektedir.

ENGELLİLİK SAĞLIK KURULU RAPORU

Engellilere yönelik Sağlık Kurulu Raporu nedir?

Engellilik Sağlık Kurulu Raporu; Sağlık Bakanlığı'nda yetkilendirilmiş heyetler tarafından, kişilerin engellilik durumlarının, engel gruplarının, engellilik tür ve derecelerinin değerlendirilerek düzenlendiği engelli haklarından yararlanmaları için gerekli temel belge niteliğindedir.

Rapor nerelerde kullanılır?

Rapor; engelli aylığı, evde bakım yardımı, bakım hizmetleri, özel eğitim, istihdam ve sağlık gibi alanlarda tanımlanmış hak ve hizmetlerden yararlanmak için gerekli olan belgedir. Engelli sağlık kurulu raporu, engelliler için düzenlenmiş vergi indirimleri, vergi muafiyetleri ve çeşitli alanlardaki indirimler için de kullanılmaktadır.

Rapor nereden alınmaktadır?

Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, kamu kurumlarınca resmi yazıyla birlikte gönderilmek veya raporu verecek olan hastanenin başta-bipliğine doğrudan müracaat etmek suretiyle düzenlenmektedir. Engelliler için sağlık kurulu raporu, Sağlık Bakanlığı tarafından yetkilendirilmiş hastanelerden alınmaktadır. Yetkili hastaneler Sağlık Bakanlığı internet sitesinde yayımlanmaktadır.

<https://khgmcalisanhaklaridb.saglik.gov.tr/TR-42698/engelli-saglik-kurulu-raporu-duzenlemeye-yetkili-saglik-kuruluslari-listesi.html> adresinden ulaşılabilir.

Erişkinler İçin Sağlık Kurulu Raporu (ESKR) nasıl alınmaktadır?

Engelli birey ya da vasisi tarafından ESKR vermeye yetkili hastanelere başvuruda bulunularak rapor alma süreci başlatılabilmektedir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporuna itiraz usulü nasıldır?

Söz konusu rapora; engelli birey, engelli bireyin vasisi veya raporu isteyen kurum, ikamet edilen ya da raporun alındığı İl Sağlık Müdürlüğü'ne, raporun teslim alındığı ve/veya e-devlet üzerinden görüldüğü tarihten itibaren otuz gün (30) içerisinde başvuruda bulunarak itiraz edilebilmektedir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporları itiraz dışında yenilenebilir mi?

Yeni bir engel durumunun ortaya çıkması veya mevcut engellilik durumunda değişiklik olması halinde bireyin talebi ve ilgili branş hekiminin sağlık kuruluna sevki uygun görmesi halinde ESKR yenilenmesi süreci başlatılabilir.

Engelli bireylerin bakım hizmetinden yararlanmaları ve yakınlarının evde bakım yardımı alabilmeleri için ESKR’de hangi ibarenin yer alması gerekmektedir?

Engelli bireylerin resmi bakım merkezlerinden hizmet alabilmeleri için Engellilik Sağlık Kurulu Raporu alması gereklidir. Engelli bireylerin özel bakım merkezlerinden hizmet alabilmeleri için sağlık kurulu raporunda “tam bağımlı” veya “ağır engelli” (eski mevzuatla alınan raporlar için) ifadesinin işaretlenmiş olması gerekmektedir.

Çocuklar (0-18 yaş) için özel gereksinim raporu nasıl alınmaktadır?

Rapor almak isteyen çocuğun bakımını üstlenen kişinin, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirme Raporu (ÇÖZGER) düzenlemeye yetkili hastaneye başvuru yapması gerekmektedir.

Çocuklar (0-18 yaş) için düzenlenen raporda (ÇÖZGER) belirtilen özel gereksinim düzeyleri hangi engel oranlarına karşılık gelmektedir?

ÇÖZGER Yönetmeliği’nde engel kavramı ya da oranı belirtilmek-sizin çocukların “özel gereksinim” düzeyleri belirlenmektedir. Yönetmeliğin mevzuata uyum başlıklı Ek-3 sayılı tablosunda özel gereksinim düzeylerinin hangi engel oranı aralıklarına denk geldiği aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Özel Gereksemin Düzeyi	Engel Oranı Aralığı
Özel Gereksemini Vardır ÖGV	20-39
Hafif Düzeyde ÖGV	40-49
Orta Düzeyde ÖGV	50-59
İleri Düzeyde ÖGV	60-69
Çok İleri Düzeyde ÖGV	70-79
Belirgin Özel Gereksemini Vardır	80-89
Özel Koşul Gereksemini Vardır	90-99

Engelli çocukların bakım hizmetinden yararlanmaları ve yakınlarının evde bakım yardımı alabilmeleri için özel gereksemin düzeyleri nelerdir?

Özel gereksemini olan çocukların bakım hizmetlerinden yararlanması için ÇÖZGER raporunda "Çok İleri Düzeyde Özel Gereksemini Vardır", "Belirgin Özel Gereksemini Vardır" veya "Özel Koşul Gereksemini Vardır" ifadelerinden birinin yazılmış olması gerekmektedir.

ÇÖZGER raporuna itiraz nasıl yapılır?

ÇÖZGER raporuna, çocuğun bakımını üstlenen kişi ya da raporu talep eden kurum tarafından, ikamet edilen ya da raporun alındığı ilin İl Sağlık Müdürlüğüne, raporun teslim alındığı ve/veya e-devlet üzerinden görüldüğü tarihten itibaren otuz gün (30) içerisinde itiraz edilebilir.

İtiraz üzerine İl Sağlık Müdürlüğü, çocuğu farklı bir hastaneye yönlendirir. Bakımını üstlenen kişi ya da hizmet veren kuruluş itiraz sonucu alınmış ikinci ÇÖZGER raporunu (üçüncü hastane olan hakem hastaneye gidilmeksizin) kabul edip kullanılabilir.

ÇÖZGER raporu itiraz dışında başka bir yolla yenilenebilir mi?

Çocuğun özel gerekseminin değişmesi halinde bakımı üstlenen kişinin talebi ve ilgili branş hekiminin onayı ile sağlık kuruluna sevk edilerek ÇÖZGER raporu yenilenebilmektedir.

SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA

Engellilerin sağlık kuruluşlarında hangi hakları bulunmaktadır?

Engellilerin sağlık hizmeti alırken öncelik sıraları bulunmaktadır. Sağlık Bakanlığı kayıtlarında "öncelikli" kaydı bulunan vatandaşlarımız kendilerine ayrılmış olan kontenjandan faydalanarak randevu alabilmektedir.

Engelliler için gerekli olan araç-gereçler, tıbbi malzeme, sarf malzemeleri, protez-ortez gibi malzemelerin bedelleri nasıl karşılanmaktadır?

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Genel Sağlık Sigortası İşlemleri Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde düzenlenen Sosyal Güvenlik Kurumu Sağlık Uygulama Tebliğinde (SUT) belirtilen şekilde yardımcı araç-gereçler, tıbbi malzeme, sarf malzemeleri, protez-ortez gibi malzemelerin ödemeleri SGK tarafından yapılmaktadır.

Fizik tedavi ve rehabilitasyondan faydalanmaları ne şekilde sağlanmaktadır?

Engelli birey durumuna göre devlet hastanelerinde fizik tedavi görebilir. Sağlık raporlarının düzenlenmesi, fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamalarının kurumca ödenebilmesi için;

a) 30 seansa kadar (30. seans dahil) olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimince,

b) SUT eki "Bölge/Seans Kontrolüne Tabi Olmayan Tanı Listesi"nde (EK-9/B) yer alan tanılarda 30 seans sonrası devam edilecek tedaviler için;

1. 31-60 seansa kadar (60. seans dahil) olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için en az bir fiziksel tıp ve

rehabilitasyon uzman hekiminin yer aldığı sağlık kurulunca (sağlık hizmeti sunucusunda birden fazla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimi bulunması durumunda sağlık kurulu bu hekimler tarafından oluşturulacaktır),

2. 60 seans üzeri olan fizik tedavi ve rehabilitasyon uygulamaları için en az bir fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekiminin yer aldığı (sağlık hizmeti sunucusunda birden fazla fiziksel tıp ve rehabilitasyon uzman hekimi bulunması durumunda sağlık kurulu bu hekimler tarafından oluşturulacaktır) üçüncü basamak sağlık kurumu sağlık kurulunca,

sağlık raporu düzenlenmesi gerekmektedir.

Evde sağlık hizmetinden ne şekilde faydalanılabilir?

Evde sağlık hizmeti almak isteyen hastalar veya aile bireyleri, Sağlık Bakanlığı bünyesindeki Ulusal Çağrı Merkezi 444 38 33 numaralı telefonu arayarak müracaat edebilirler.

Çağrı merkezindeki görevli personel, hizmet talep eden kişiyle görüşme yaparak gerekli işlemleri başlatır. İlk görüşmeyi takiben Koordinasyon Merkezi'ndeki görevli sağlık personeli tarafından hasta, ilgili hastanenin ekiplerine yönlendirilir. Evde sağlık hizmeti alacak kişi, hekim ve yardımcı sağlık personelinin oluşan ekip tarafından evinde ziyaret edilerek hizmet alacak kişinin durumu ve sunulacak hizmet belirlenir. Hekim tarafından evde sağlık hizmeti alacak kişilerin varsa tedavisini planlayan diğer hekimler ile görüşülerek evde sağlık hizmeti tedavi planı oluşturulur.

İşitme engellilerin acil durumlarda sağlık hizmeti almalarını sağlayacak bir sistem mevcut mudur?

İşitme engelli vatandaşlarımız için Sağlık Bakanlığı tarafından Engelsiz Sağlık İletişim Merkezi (ESİM) oluşturulmuştur. Söz konusu uygulama ile engelli kişiler, telefonlarına ücretsiz olarak indirecekleri mobil uygulamalar aracılığıyla 112 Acil Servis'e anında ihbar

yapabilmekte, görüntülü konuşma başlatabilmekte ya da anlık mesajlaşabilmektedirler. ESİM uygulamasıyla işitme engelliler 112 Acil Servisine ulaşarak konumlarını ve durumlarını belirtebilmekte, böylece işitme engelli bireyin bulunduğu olay yerine hızlı bir şekilde acil müdahale ekibi ve ambulans yönlendirilebilmektedir.



ENGELLİLER İÇİN KİMLİK KARTI

Engelli kimlik kartı nedir ve hangi kurum tarafından verilmektedir?

Engelli kimlik kartı, 2008 tarihinde yürürlüğe giren “Engelliler Veri Tabanı Oluşturulmasına ve Engellilere Kimlik Kartı Verilmesine Dair Yönetmelik” uyarınca engellilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanmaları için verilmektedir.

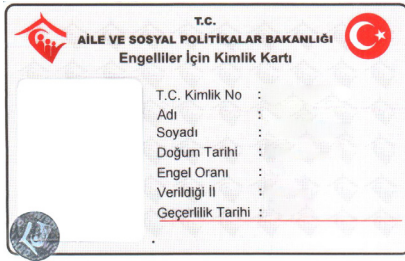
Engelli bireyin ikamet ettiği ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı’na bağlı İl Müdürlüğüne 2 adet fotoğraf, nüfus cüzdanı ve Engellilik Sağlık Kurulu Raporunun aslı veya onaylı örneği ile müracaat edilerek engelliler için kimlik kartı alınabilir.

Engelli kimlik kartı kimlere verilmektedir?

Engelli birey, Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile %40 ve üzeri engelli olduğunu belgelendirmesi halinde Engelli Kimlik Kartı alabilir. Engelli bireyin 18 yaşından küçük olması halinde, “Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik” hükümlerine göre sağlık kurulu raporunda;

- Hafif Düzeyde ÖGV (40-49),
- Orta Düzeyde ÖGV (50-59),
- İleri Düzeyde ÖGV (60-69),
- Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79),
- Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89),
- Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99)

ifadelerinden birinin yer alması gerekmektedir.



Engel oranında değişiklik, soyadı değişikliği, kimliğin kaybolması veya yıpranmış olması durumunda nereye müracaat edilir?

Engelli kimlik kartları; içerdiği bilgilerin değişmesi, kaybedilmesi, çalınması veya herhangi bir nedenle kullanılamaz hale gelmesi durumunda, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı İl Müdürlükleri tarafından yeniden düzenlenir.

Engelli kimlik kartı engellilik sağlık kurulu raporu yerine geçer mi?

Engelli kimlik kartı Engellilik Sağlık Kurulu Raporu yerine geçmez. Kimlik kartına sahip her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, mevzuatta münhasıran engelli kişilere tanınan hak ve hizmetlerden yararlanır. Kimlik kartı alıp almamak engelli kişinin isteğine bağlıdır.

Yurtdışında yaşayan Türk vatandaşı (mavi kartı olanlar), yaşadığı Ülke makamlarınca düzenlenen engelli sağlık Kurulu raporu ile engelli kimlik kartı alabilir mi?

Yabancı ülkede yaşayan Türk vatandaşlarımızın yaşadığı ülke makamlarınca verilmiş olan engelli sağlık kurulu raporu Türkiye’de geçerli değildir. Engelli kimlik kartı almak üzere, mevzuat gereği yetkili hastanelere müracaat ederek yeniden Engellilik Sağlık Kurulu Raporu almaları gerekmektedir.

Engelli kimlik kartı ile ülkemizde engelli kişilere sağlanan hak ve hizmetler nelerdir?

Engelli kimlik kartı ile başta ücretsiz ve indirimli seyahat olmak üzere birçok hak ve hizmetten yararlanılmaktadır.

Engelli kişilerin faydalanacakları hak ve indirimler; ilgili kurum, kuruluş veya yerel yönetimler tarafından belirlenmektedir. Bunun yanında bazı kamu ve özel sektör kuruluşlarının, engelli kimlik kartı, nüfus cüzdanına işlenmiş engellilik bilgisi ya da engellilere verilen sağlık kurulu raporunu esas alarak engellilere sağladığı kolaylıklar bulunmaktadır.

EĞİTİM HAKKINDAN FAYDANLANMA

Engelli bireylerin eğitim hakları nelerdir?

Engelli bireyler, Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı resmi eğitim kurumlarında veya özel eğitim kurumlarında eğitim-öğretimden yararlanmaktadır. Buna göre özel eğitime ihtiyacı olan bireylere verilen özel eğitim hizmetleri;

- Engel türlerine yönelik olarak açılan özel eğitim okullarında, (görme, işitme, zihin engellilere, otizmli bireyler ve süregen hastalığı olanlar için hastane ilköğretim okulları)
- Genel eğitim içerisindeki okulların özel eğitim sınıflarında,
- Okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim

kurumlarında kaynaştırma eğitimi (Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri sunulurken akranları ile birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim) uygulanan sınıflarda,

- Gerçek veya tüzel kişilerce açılmış olan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde

verilmektedir.

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için nereye başvurmak gereklidir?

Özel eğitim hizmetlerinden yararlanmak için ikamet edilen ilçede bulunan MEB'e bağlı Rehberlik Araştırma Merkezine (RAM) başvuruda bulunulması ve bireyin eğitsel tanılmasının yapılması gerekmektedir.

Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM'a yapılır.

Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler RAM'larda oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılır.



Eğitsel değerlendirme ve tanılama nedir?

Değerlendirme ve tanılama, Rehberlik Araştırma Merkezlerinde, bireyin gelişim alanındaki tüm özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerinin değerlendirilmesi amacıyla nesnel, standart testler ve engelli bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılan tüm uygulamalardır.

Eğitsel değerlendirme ve tanılama için gerekli belgeler nelerdir?

- a) Bireyin/velisinin ya da okulun yazılı başvurusu,
- b) Okula/kuruma kayıtlı öğrenciler için ilk incelemede "Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu", yeniden incelemelerde ise "Bireysel Gelişim Raporu",
- c) Destek eğitim ile ilgili müracaatlarda Engelli Sağlık Kurulu Raporu,
- d) Birey ve velinin kimlik fotokopisi (İlk başvuru ve kimlikte değişiklik olması durumunda)
- e) Vasi tayin edilmiş ise; Mahkeme kararı, Vasi belgesi, Nüfus kayıt örneği belgelerinden birisi,
- f) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam eden bireylere ait; Dönem sonu bireysel performans değerlendirme formu, Aylık performans kayıt tabloları."

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden hizmet almak için nereye başvuru yapmak gereklidir?

ÇÖZGER vermeye yetkili hastanelerden alınan "eksiksiz" doldurulmuş Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile ikamet edilen ilçede bulunan Rehberlik Araştırma Merkezlerine müracaatta bulunulmalıdır.

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin ücretlerinin ödemesi hangi kurum tarafından yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olduğu "Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu" tarafından tespit edilen tüm engelli bireylerin yararlandığı özel eğitim hizmetlerine ilişkin ödemelerin Bütçe Uygulama Talimatı ile belirlenen kısmı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır.

Engelli bireyin ailesine yönelik eğitim hizmetleri nasıl verilmektedir?

Aile eğitimi, tüm eğitim kademelerindeki engelli bireyin eğitimine katkı sağlamak için "rehberlik ve danışmanlık" hizmetlerini içeren bir eğitimidir. Aile eğitim hizmetleri, Rehberlik ve Araştırma Merkezleri, özel eğitim okul ve kurumları, kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından hazırlanır ve yürütülür. İhtiyaç halinde bu hizmet evlerde de yürütülebilir.

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler ne tür hizmetlerden faydalanmaktadır?

Üniversite sınavına giren engelli öğrenciler için sınav noktalarında gerekli düzenlemeler yapılmaktadır. Ortopedik ve görme engellilere uygun olarak düzenlenmiş sınav mekânları hazırlanmakta, görme engelliler ve az görenler için 30 dakikalık ek sınav süresi verilmekte, sınav sorularını okuyacak ve söylenecek yanıtları yazacak uygun eğitilmiş ve düzgün diksiyonlu "yardımcı refakatçi" eşliğinde sınava girmek olanağı tanınmaktadır.



Üniversite öğrencilerine sağlanan kolaylıklar nelerdir?

İhtiyaç sahibi engelli öğrencilere Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisi yapılmaktadır. Üniversitelerde, öğrencilerin öğrenim hayatlarını kolaylaştırmak için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde düzenlemeler yapmak üzere "Engelliler Danışma ve Koordinasyon Birimi" oluşturulması sağlanmıştır.

Okullara erişimde özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için ne gibi hizmetler sunulmaktadır?

Eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması ve engelli öğrencilerin okumaya teşvik edilmesi amacıyla özel eğitime gereksinim duyan çocukların okullara erişimi ücretsiz sağlanmaktadır.

- Görme engelliler okullarında,
- İşitme engelliler okullarında,
- Ortopedik engelliler okullarında,
- Özel eğitim uygulama merkezleri (okulları) 1., 2., 3. kademe Zihinsel engelliler okullarında,
- Özel eğitim okulları bünyesinde anasınıfında,
- Özel eğitim sınıflarında

eğitim alan öğrenciler ücretsiz taşınmaktadır.

MESLEKİ EĞİTİM

Engellilere yönelik meslekî eğitim faaliyetlerini hangi kurumlar yürütmektedir?

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki İşitme Engelliler Çok Programlı Liseler, Özel Eğitim Meslek Okulları ve Liseleri, zihinsel engellilere yönelik Meslekî Eğitim Merkezleri, İş Eğitim Merkezleri ve Yetişkin Zihinsel Engelliler İş Eğitim Merkezlerince engellilere yönelik

meslekî eğitim programları düzenlenmektedir. Bu kuruluşların meslekî eğitim faaliyetlerinden yararlanmak isteyen kişiler Ankara'daki kuruluşlar için Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne, illerdeki kuruluşlar için İl Millî Eğitim Müdürlüklerine başvurabilmektedirler.

Engellilere yönelik meslek edindirme kursları hangi kurumlarca düzenlenmektedir?

Türkiye İş Kurumu ve MEB Çıraklık Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü engellilere yönelik meslek edindirme kursları düzenlemektedir.

www.iskur.gov.tr ve www.meb.gov.tr

KAMUDA MEMUR VE İŞÇİ OLARAK İSTİHDAM

TÜİK verilerine göre Ülkemizde dokuz milyon engelli yaşamını sürdürmektedir ve engelli bireyler arasında işgücüne dâhil olmayan nüfus oranı yüzde 78,3'tür. İstihdam edilen engelli kamu görevlisi sayısı 60 binin üzerinde iken işçi sayısı 117 bini geçmiş durumdadır.

Engelli kamu görevlisi çalıştırma yükümlülüğü hangi kurum denetimindedir?

10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 74'üncü maddesi uyarınca; engelli kamu görevlilerinin istihdamına ilişkin iş ve işlemleri yürütme görev ve yetkisi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürlüğü'ndedir.

Ortaöğretim, ön lisans ve lisans düzeyinde mezun veya sınavın geçerlilik süresi içerisinde mezun olabilecek durumda olanlar Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı'na (EKPSS) girmek suretiyle; ilköğretim ya da ortaokul mezunu veya ilköğretim düzeyinde bir eğitim kurumundan mezun olanlar ise kura usulüyle "kamu personeli" olmak için başvuruda bulunabilirler.

Kamu kurum ve kuruluşlarında istihdam edilmesi gereken engelli oranı nedir?

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre kamu kurum ve kuruluşları çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli kamu görevlisi personel çalıştırmak zorundadır. %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (taşra teşkilatı dahil) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.

Kamuda engelli işçi çalıştırma yükümlülüğü hangi kurumun denetimindedir?

Kamu işyerleri, % 4 engelli ile % 2 eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. Kamuda engelli işçi kadrolarının takip ve denetimi Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

EKPSS'ye başvuru şartları nelerdir?

- "Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak,
- Herhangi bir nedenle kamu haklarından mahrum olmamak,
- 18 yaşının üstünde olmak, (Meslek ve sanat okulu mezunları için yaş sınırı 15 olarak belirlenmiştir)
- Türk Ceza Kanunu'nda yer alan 53'üncü maddede kasten işlenen bir suç çerçevesinde bir veya daha fazla yıl hapis cezası almamış olmak, aynı zamanda anayasal düzene, millî savunmaya ve devlet sırlarına karşı suçlar işlememiş olmak,
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yer alan askerlik şartını taşıyor olması,
- Engelli KPSS ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmeliğin dördüncü maddesinde yer alan yüzde 40 ve üzeri çalışabilir raporuna sahip olmak,
- Tercih edilmek istenen kadro özelinde belirlenmiş başvuru ve atama şartlarını taşıyor olmak,"

Engel durumu dolayısıyla sınav esnasında refakatçi sağlanmakta mıdır?

EKPSS’de istekleri halinde engellilere, engel grubuna uygun refakatçi temin edilir.

EKPSS yerleştirmelerinde üst yaş sınırı var mıdır?

EKPSS/kura başvurularının başladığı ilk gün itibarıyla; 65 yaşını dolduran engelli adayların başvurusu sistem tarafından kabul edilmeyecektir. Tercih kılavuzlarında ilan edilen kadrolara atanmak için başvuracak adayların 18 yaşını tamamlamış olmaları (Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az 15 yaşını doldurmuş olmak ve Türk Medeni Kanunu’nun 12’nci maddesine göre kazai rüşt kararı almak şartıyla devlet memurluklarına atanabilirler) gerekmektedir. Kurumlar özel hükümler haricinde, yerleştirme yapılmasını talep edecekleri kadrolar için üst yaş sınırı tespit edemez.

EKPSS başvuru yerleştirme ve atama tarihleri nasıl öğrenilir?

EKPSS ve kuranın tarihi, başvuru tarihi, başvurunun ne şekilde ve nereye yapılacağı Resmi Gazete’de, Türkiye genelinde yayımlanan yüksek tirajlı bir gazetede, ÖSYM, Çalışma Genel Müdürlüğü ve Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün resmi internet sitelerinde duyurulur.

E-KPSS başvuru merkezi neresidir?

E-KPSS başvuru yeri, ÖSYM’nin web sitesidir. ÖSYM’nin web sitesinde de adayların yanlış tercih yapmamaları için onlar adına yönlendirici niteliğe sahip bir kılavuz yayımlanır.

İki senede bir giriş yapılabilecek olan sınav için her sınav başvuru döneminde güncel bir tercih kılavuzu hazırlanır ve yayımlanır. Sınav puanına göre yapılacak olan tercihlerin başvuruları ise <https://www.turkiye.gov.tr/> adresinden yapılır.

Son sınıf öğrencisi engelli birey EKPSS’den atanabilir mi?

Yerleştirme işlemlerine son başvuru tarihi itibarıyla mezun olabilecek durumda olan engelli adaylar başvurabilir. Tercih işleminde mezun durumda bulunmayan adayların, yerleştirilmeleri yapılmış olsa bile atamaları yapılmaz.

KPSS soruları engel gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?

Sınavda sorular 4 kategoride sınıflandırılmıştır.

- 1) Genel engelliler
- 2) Görme engelliler
- 3) İşitme engelliler
- 4) Zihinsel engelliler

EKPSS sonuçları ne kadar süreyle geçerlidir?

EKPSS iki yılda bir yapılmakta olup sınav sonucu dört yıl süreyle geçerlidir.

Atanmış kişilerin tekrar atanması için süre var mıdır?

Süre yoktur. Ancak EKPSS ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelikte "Halen memur olarak çalışmakta olanlar, başka hizmet sınıfı kapsamındaki kadrolar ile bulundukları kadrolardan farklı olmak kaydıyla mezunu oldukları eğitim programları itibarıyla ihraz etmiş oldukları unvanlara ilişkin kadrolar hariç olmak üzere bu Yönetmelik kapsamında yerleştirme işlemlerine başvuramaz, yerleştirilseler dahi atamaları yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Yerleştirmesi yapılan kişilere kurum tarafından mülakat veya sınav yapılmakta mıdır?

Yerleştirilen adaylar, kamu kurum ve kuruluşlarınca başka bir sınav veya mülakat yapılmaksızın, ilan edilmiş kadrolara doğrudan atanır.

ÖZEL SEKTÖRDE İŞÇİ OLARAK İSTİHDAM

İşe girmek ve çeşitli kurumlara engelli eleman alınıp alınmayacağına ilişkin bilgileri öğrenmek için hangi yol izlenmelidir?

Engelli bireylerin işçi olarak işe yerleşebilmeleri için; Türkiye İş Kurumu'na, Türkiye İş Kurumu İl Müdürlüklerine veya Türkiye İş Kurumu'nun resmi internet sitesi www.iskur.gov.tr adresine başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu kapsamındaki işyerlerinin engelli çalıştırma zorunluluğu oranı nedir?

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde toplam işçi sayılarının %3'ü oranında işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

Engelli çalıştırmamanın yaptırımı var mıdır?

Engelli çalıştırma sorumluluğunu yerine getirmeyenlere, her ay çalıştırmadığı her engelli birey için belli bir miktar para cezası (2021 yılında 4.345 TL idari para cezası) kesilmektedir.

Hangi işyerlerinde engelli çalıştırılmaz?

Kural olarak 50 ve üzeri işçi çalıştıran özel sektör işyerlerinin tamamında engelli çalıştırma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak;

- Yer altı işyerlerinde,
- Su altı işyerlerinde,
- Engellinin sağlık kurul raporunda çalışamayacağı belirtilen işyerlerinde,

engelli birey çalıştırılması yasaktır.

Engelli kontenjanı nasıl hesaplanmaktadır?

50 ve üzeri işçi çalıştıran işyerlerinde çalıştırılması gereken engelli sayısı tespit edilirken;

- Belirli ve belirsiz süreli çalışan personelin tamamı hesaplama dikkate alınır,
- Kısmi süreli (part-time) çalışan personel, tam süreliye dönüştürülerek hesaba dahil edilir,
- İşyerinde yer altı ve su altında çalışan işçiler, toplam işçi sayısının hesabında dikkate alınmaz,
- İşyerindeki özel güvenlik elemanları toplam işçi sayısının hesabında dikkate alınmaz,
- Toplam işçi sayısı belirlenirken, çalıştırılmakta olan engelliler toplam sayıdan düşülür,
- Aynı il sınırları içerisinde aynı işverene bağlı birden fazla işyeri olması halinde, engelli kontenjanı, toplam işçi sayısına göre hesaplanır,
- %3 orana göre çalıştırılması gereken engelli sayısı belirlenirken, virgülden sonra yarıma kadar olan küsuratlar dikkate alınmaz, yardım ve üstü küsuratlar tama yuvarlanır.

Örnek: 65 işçinin çalıştığı A İşyerinde, çalıştırılması gereken engelli sayısı $65 \times 0,03 = 1,95$ 'tir. Yarımdan büyük küsurat tama yuvarlanacağı için işyerinde 2 engelli personelin çalıştırılması gerekir.

Birden fazla ilde işyeri olan işverenler için hesaplama nasıl yapılır?

Engelli kontenjanı hesaplanırken sadece aynı işverene bağlı aynı il sınırları içerisindeki işyerleri dikkate alınır. Dolayısıyla birden fazla ilde işyeri bulunan işverenlerin engelli kontenjanı, Türkiye geneli değil her il için ayrı hesaplanıyor.

Hangi engelli bireyler bu kotadan yararlanabilmektedir?

İş yerleri zorunlu engelli çalıştırma kotasını tamamlamakla mükelleftir. Fakat yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için işe alınan engellinin de bazı şartları taşıyor olması gerekiyor. Bu anlamda işe alınan engellinin, Yurt İçinde İşe Yerleştirme Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin 3'üncü maddesinde tanımlanan engelli tanımına uygun olması yani "tüm vücut fonksiyon kaybının en az %40 olduğu sağlık kurulu raporu ile belgelenen" birey olması gerekiyor. Engellilik oranı %40'ın altında olanlar veya sağlık kurul raporu ile değil de tek hekim raporuyla engelliliğini beyan etmiş olan bireyler ya da 14 yaşını doldurmamış olanlar bu kotadan yararlanamamakta.

Emekliler de engelli kotasından çalıştırılabilir mi?

Sosyal Güvenlik Kurumu'ndan emekli aylığı almakta olan kişiler de engelli statüsünden işe alınabilmektedir. Emekli engellinin yine İŞ-KUR'a tescilinin yapılması gerekmekte. SGK bildirimini ise normal statüden değil, sosyal güvenlik destek primi statüsüyle yapılmaktadır.

Her görev için engelli talep edilebilir mi?

İşveren, yer altı ve su altı işleri dışında, işyerindeki her bir görev ve pozisyon için engelli personel talep edebilir. Fakat yukarıda ifade edildiği üzere, talep edilen engelli bireyde aranan vasıflar, görevin gereği olan vasıflara uygun olmalı ve bunun üzerinde nitelikler aranmamalıdır. Ayrıca açık kontenjan için başvuran engellinin raporunda, verilecek görevi yapamayacağına dair bir ibare bulunmamalıdır.

Engelli istihdamında hangi teşvikler veriliyor?

Özel sektör işverenlerince çalıştırılan her bir engelli için asgari ücret üzerinden hesaplanacak sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı devlet tarafından karşılanmaktadır. Bu destek hem kota

dâhilinde çalıştırılan engelli bireyler hem de kota fazlası çalıştırılan engelliler için verilmektedir. Fakat emekli engelliler için bu destek söz konusu değildir.

Engellilerin çalışma koşulları nasıl olmalıdır?

İşverenler, işyerlerini engellilerin çalışmalarını kolaylaştıracak ve işin engelli çalışana uygunluğunu sağlayacak şekilde hazırlamak, sağlıkları için gerekli tedbirleri almak, mesleklerinde veya mesleklerine yakın işlerde çalıştırmak, işleriyle ilgili bilgi ve yeteneklerini geliştirmek, çalışmaları için gerekli araç ve gereçleri sağlamak zorundadırlar. Uygun koşulların varlığı halinde çalışma sürelerinin başlangıç ve bitiş saatleri mevzuatta belirtilen sürelerden az olmamak koşuluyla engellinin durumuna göre belirlenebilir. Çalışan engellilerin aleyhine sonuç doğuracak şekilde, diğer kişilerden farklı muamelede bulunulamaz.

Devlet Memurları Kanunu ve Engelli Kamu Personel Seçme Sınavı ve Engellilerin Devlet Memurluğuna Alınmaları Hakkında Yönetmelik'te engelli kotası için açılacak kadroların engellilerin eğitime uygun olması, engellilerin çalışma ortamının engelliye uygun duruma getirilmesi ve engellilerin engelliliklerini artırıcı işlerde çalıştırılmaması konularında hükümler bulunmaktadır.

Engelli çalışanlar vergi indiriminden faydalanabilir mi?

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 31. Madde uyarınca, Çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybetmiş bulunan birinci derece engelli, asgari % 60'ını kaybetmiş bulunan ikinci derece engelli, asgari % 40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılmakta ve bu kişilere **işçi-kamu görevlisi ayrımı gözetilmeksizin** belli tutarda indirimler uygulanmaktadır. Engellilik dereceleri itibarıyla belirlenen aylık tutarlar, çalışanın ücretinden indirilmekte ve gelir vergisine tabi olmamaktadır.

İndirimden yararlanmak isteyen engelli çalışan, nüfus kâğıdının ör-

neği ve çalıştığı işyerinden alacağı hizmet erbabı olduğunu gösterir belge ile birlikte illerde Defterdarlık Gelir Müdürlüğüne, bağımsız Vergi Dairesi bulunan İlçelerde Vergi Dairesi Müdürlüğüne, diğer ilçelerde Mal Müdürlüğü'ne bir dilekçe ile başvurmak zorundadır. Başvuruyu alan yer, gerekli formları düzenleyerek bir yazı ile çalışanı, bu hususta sağlık kurulu raporu vermeye yetkili en yakın hastaneye sevk edecektir. Sağlık kurulu raporu ile belirlenen derecelerde engelli olduğu tespit edilenlerin indirimden yararlanması için gerekli işlemler, başvurunun yapıldığı ilgili Vergi Dairesi ya da Mal Müdürlüğü tarafından yapılacaktır. Buna göre 2021 yılı engelli indirim oranları; %80 ve üzeri 1. Derece engelli için 1.500,00 TL, %60 – %80 2. Derece engelli için 860,00 TL, %40 – %60 3. Derece engelli için 380,00 TL'dir.

ENGELLİ OLAN VEYA ENGELLİ YAKINI BULUNAN KAMU GÖREVLİLERİNE YÖNELİK TAYİN HAKKI VE TANINAN DİĞER HAKLAR

Engelli kamu görevlilerinin yer değiştirme taleplerine yönelik bir düzenleme bulunmakta mıdır?

Sağlık kurulu raporunda en az %40 oranında engelli olduğu belirtilen kamu görevlileri ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan kamu görevlileri, engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler Devlet Memurlarının Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelikte yer alan kısıtlayıcı hükümlere tabi olmaksızın kurumların kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır.

Bakım gereksinimi olan engelli yakını bulunan kamu görevlilerinin tayininde kolaylık sağlanmakta mıdır?

Engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak yer değiştirme talebinde bulunacak kamu görevlisi için en az %40 oranında engelli olmak koşulu aranırken, engelli olmayan kamu

görevlilerinin eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımlarında, yetişkinlerde "Tam Bağımlı Engelli Birey", 18 yaşının altındaki bireyler de ise;

- Çok İleri Düzeyde Özel Gerekseşim Vardır (70-79),
- Belirgin Özel Gerekseşimi Vardır (80-89),
- Özel Koşul Gerekseşimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olmak

koşulu aranmaktadır.

Devlet Memurları Kanununun 72'nci maddesi ve buna dayanılarak çıkarılan yönetmelik kurum içi yer değışikliğini düzenlemektedir. Belediyelerde ve üniversitelerde çalışan kamu görevlilerini bu kurumların teşkilat yapıları itibarıyla tayin talebinde bulunmaları mümkün değildir. Bu nedenle engelli kamu görevlilerinin ya da bakmakla yükümlü olduğu engelli yakınları bulunan memurların bakmakla yükümlü oldukları kimselerin yaşadığı yerde kadrosuna uygun bir kuruma yer değışikliği için dilekçe vermesi ve ardından da çalıştığı kurumun yer değışikliğine muvafakat vermesi gerekmektedir.

Özel eğitim gerekseşimi olan aile üyelerine ilişkin memurların tayinleri hakkında özel bir düzenleme var mı?

Devlet Memurları Kanunu'nun Ek 39'uncu maddesinde; "Devlet memurlarının, hayatını başkasının yardım veya bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede engelli olduğu sağlık kurulu raporu ile tespit edilen eşi, çocukları ile kardeşlerinin, memuriyet mahallî dışında resmî veya özel eğitim ve öğretim kuruluşlarında eğitim ve öğretim yapacaklarının özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından belgelendirilmesi hâlinde, ilgilinin talebi üzerine eğitim ve öğretim kuruluşlarının bulunduğu il veya ilçe sınırları dâhilinde kurumunda bulunan durumuna uygun boş bir kadroya ataması yapılır." hükmü yer almaktadır.

Kamuda işçi kadrosunda çalışan engellilere yönelik tayin düzenlemesi bulunmakta mıdır?

5620 sayılı Kanuna eklenen madde ile kamu kurum ve kuruluşlarında sürekli işçi kadrosunda görev yapan ve en az %40 oranında engelli olan işçiler ile ağır engelli raporlu eşi veya bakmakla yükümlü olduğu birinci derece kan hısımları bulunan işçiler de engellilik durumundan kaynaklanan gerekçelere dayalı olarak kurum içinde yer değiştirme talebinde bulunabilir. Bu kapsamdaki talepler kamu kurum ve kuruluşlarının kadro imkânları ve teşkilat yapıları dikkate alınarak karşılanır.

Engelli çocuğu olan kamu görevlilerinin mazeret izni hakkı var mıdır?

657 sayılı Kanunun 104'üncü maddesine kapsamında kamu görevlilerine; en az %70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az % 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.

Engelli kamu görevlilerine gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilebilir mi?

Engelli kamu görevlilerine isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilemez.

2010/02 sayılı Başbakanlık Genelgesi'ne göre Kamu görevlileri, kanunen bakmakla yükümlü olduğu engelli aile bireyinin bakıma muhtaç olduğunu ilgili mevzuatına göre alınmış geçerli engelli sağlık kurulu raporu ile belgelendirmeleri kaydıyla, engelli aile fertlerinin günlük bakımı için izin kullanabilmekte ve bu personele mesai saatleri dışında nöbet ve gece vardiyası görevi verilmemektedir.

ERKEN EMEKLİLİK VE MALULEN EMEKLİLİK

Erken emeklilik hakkında kimler yararlanabilir?

İster doğuştan engelli olup SSK'lı, Bağ-Kur'lu ya da kamu görevlisi olarak çalışmaya başlasın, ister işe girdikten sonra engelli olsun; %40 ve üzeri çalışma gücü kayıp oranına sahip tüm engelli çalışanlar erken emeklilik hakkına sahiptir.

Malulen emeklilik hakkında kimler yararlanabilir?

Malulen emekli olabilmek için gerekli ilk ve en önemli şart, çalışma gücünde en az %60 kayıp olduğuna dair Sağlık Kurulu Raporudur. Malullük aylığı alabilmek açısından ikinci şart, kişinin malullük için gerekli Sağlık Kurulu Raporunu almak üzere SGK'ya başvurduğu tarihte en az 1800 gün ödenmiş priminin olmasıdır.

Engelli çocuğu olan çalışan anneler için erken emeklilik hakkı var mıdır?

Erken emeklilik hakkında yararlanabilmek için öncelikle, çocuğun başkasının bakımına muhtaç derecede ağır engelli olduğunun Sağlık Kurulu Raporuyla tespit edilmesi gerekmektedir.

Ağır engelli çocuğu bulunan annelerin erken emeklilik hakkında yararlanabilmesi için sigortalı olarak çalışması veya isteğe bağlı sigortalı olması gerekiyor. Kamu görevlisi, işçi ve esnaf statüsünde çalışan tüm anneler bu haktan yararlanabilmekte. Engelli çocuğuna bakarken bir yandan da sigortalı olarak çalışmaya devam eden veya isteğe bağlı sigorta primi ödeyen annelerin prim süresine, bu şekilde geçen günlerin dörtte biri oranında ilave yapılmakta ve bu süre emeklilik yaş haddinden indirilmekte.

Kendisi veya eşiyle birlikte evlat edindiği ağır engelli çocuğu bulunan anneler de erken emeklilik hakkında yararlanabilir. Bunların erken emeklilik hakkı hesaplanırken, evlat edinme tarihleri dikkate alınır.

Engelli bireyler erken veya malulen emekli olmak için ne-reye müracaat etmelidir?

Engellilerin emeklilik işlemleri diğer çalışanlarda olduğu gibi ilgili SGK tarafından yapılmaktadır. Engelliler erken emeklilik ya da malulen emeklilik işlemlerini SGK'na müracaat ederek başlatabilirler.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, SGK, İŞKUR ve MYK mevzuatlarıyla ilgili her türlü bilgi ALO 170 nolu hattın üzerinden öğrenilebilmektedir.

KORUMALI İŞYERLERİ

Korumalı işyerlerinin amacı nedir?

Korumalı işyerleri, işgücü piyasasında çalışma imkânı kısıtlı olan zihinsel veya ruhsal engelli bireylere istihdam ortamları oluşturulması amacıyla teknik ve mali yönden desteklenen işyerleridir.

Korumalı işyerinde kimler çalışabilir?

15 yaşını bitirmiş, Türkiye İş Kurumu'na kayıtlı olan;

- Yetişkinler için en az % 40 oranında engelli,
- Çocuklar için (0-18) ÇÖZGER
- Hafif Düzeyde ÖGV (40-49),
 - ◊ Orta Düzeyde ÖGV(50-59)
 - ◊ İleri Düzeyde ÖGV (60-69)
 - ◊ Çok İleri Düzeyde ÖGV(70-79)
 - ◊ Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89)
 - ◊ Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99)

ifadelerinden birini almış olan zihinsel veya ruhsal engelli bireyler çalışabilirler.

Bir işyerinin, korumalı işyeri statüsü kazanabilmesi için kaç engelli çalıştırması gerekir?

Korumalı işyerinde en az sekiz engellinin çalışması gerekmektedir. Bununla beraber, korumalı işyerlerinde çalışacak engelli bireylerin sayısının, toplam işçi sayısına oranı %75'ten az olamaz.

KENDİ İŞİNİ KURMAK

Kendi işini kurmak isteyen engelli bireylere sağlanan destekler nelerdir?

Engellik Sağlık Kurulu Raporuyla %40 ve üzeri oranda engelli olan bireyler, kurmak istedikleri işle ilgili projelerini Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine sunarak İŞKUR Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Ceza Paraları Fonundan maddi destek alabilmektedir.

KOSGEB tarafından girişimcilik eğitimleri düzenlenmekte ve eğitimi başarı ile tamamlayanlara kredi sağlanmaktadır.

ENGELLİ BAKIM HİZMETİ

Bakım hizmeti nedir?

Bakım hizmeti, günlük hayatını sürdürme sürecinde bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin kişisel bakım ve psikososyal destek hizmetlerini ifade etmektedir.

Engelli bireylere sunulan bakım hizmetleri nelerdir?

A) Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri/Engelsiz Yaşam Merkezleri

Bedensel, zihinsel ve ruhsal engeli nedeni ile günlük hayatın tekrar eden gereklerini yerine getiremeyecek durumda olan engelli

bireyler herhangi bir gelirinin olup olmamasına bakılmaksızın bu merkezlerden ücretsiz olarak bakım hizmeti alabilmektedir. Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinde bakım hizmeti yanında rehabilitasyon hizmetleri de sunulmaktadır. Resmi Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait Engellilik Sağlık Kurulu Raporu gereklidir. Başvurular, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine, Sosyal Hizmet Merkezlerine ya da doğrudan Yatılı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezlerine yapılabilir.

1- Umut Evleri:

Bakım hizmeti alan engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarını sağlamak amacıyla, müstakil ev veya apartman dairesi olarak en fazla 6 kişi kapasiteli hizmete açılan ek ünitelerdir. Resmi bakım merkezlerinde bakım hizmeti almakta olan engelli bireylerden durumları uygun olanların, meslek elemanlarının olumlu raporu doğrultusunda "Umut Evi" olarak isimlendirilen evlerde, toplum yaşamına aktif katılımlarının sağlanarak, bakımlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

2- Gündüz Bakım Merkezleri:

Engelli bireye bakan kişilerin, gün içerisinde kendilerine de vakit ayırıp sosyal hayata katılmalarını sağlamak ve engelli bireylerin ailesi yanında çevresinden koparılmadan bakımını sağlamak amacıyla tam veya yarı zamanlı olarak sunulan gündüzlü hizmet modelidir. Gündüzlü hizmet veren merkezlerde engelli bireyin öz bakım ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra toplumsal hayata katılımlarını sağlamak üzere eğitim, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler yürütülmektedir.

3- Geçici Misafir Bakım Hizmeti:

Evde bakım desteği alan engelli bireylerin aileleri başta olmak üzere, tüm engelli ailelerinin yıl içerisinde hac, umre, sağlık gibi çeşitli nedenlerle engelli bireyden geçici süreyle ayrı kalacak olmaları

halinde, engelli bireyler için sunulan geçici bir bakım modelidir. Engelli bireyin veya yasal temsilcisinin dilekçesi, Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, hizmet sözleşmesi ve bir meslek elemanının değerlendirme raporuna istinaden engelli birey 'geçici ve misafir bakım hizmeti' kapsamında resmi bakım merkezine yerleştirilir.

B) Özel Bakım Merkezleri

Bakıma ihtiyacı olan engelli bireylerin, gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri tarafından açılan ve Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri tarafından denetlenen özel bakım merkezlerinde bakım hizmeti almaları da mümkündür. Özel Bakım Merkezlerinden bakım hizmeti alabilmek için hizmet alacak olan engelli bireye ait Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda 'ağır engelli' ya da 'tam bağımlı engelli birey' ibaresinin yer alması gereklidir.

Özel bakım merkezlerinden "Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli" statüsünde kimler hizmet alabilir?

Özel bakım merkezlerinden, Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda "tam bağımlı engelli birey" olduğu belirtilen ve her türlü gelirler toplamı esas alınmak suretiyle hane içinde kişi başına düşen ortalama aylık gelir tutarı, asgarî ücretin aylık net tutarının 2/3'ünden daha az olan engelli bireyler "Ücreti Bakanlık Tarafından Karşılanan Engelli" statüsünde hizmet alabilir. Bu statüde merkeze yerleştirilen engelli bireylerin tüm giderleri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından karşılanır.

Resmi bakım merkezine yerleştirme işleminin yapılabilmesi için gerekli olan belgeler nelerdir?

- a) Engellilik sağlık kurulu raporu,
- b) Yatılı ve sürekli bakım hizmeti almak isteyen on sekiz yaşını tamamlamamış engelli birey için Mahkemeden alınacak "korunma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi"

kararı ile velayet altında değil ise "vesayet altına alınması ve vasi atanması" kararı,

c) On sekiz yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli engelli birey için Mahkemeden alınacak "kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi" kararı ile velayet altında değil ise "vesayet altına alınması ve vasi atanması" kararı.

Hangi durumlarda engelli bireyin bakım merkezlerinden ilişiği kesilir?

a) Engelli bireyin reşit ve mümeyyiz olması halinde kendisinin veya yasal temsilcisinin talepte bulunması,

b) Engelli bireyin vefatı,

c) Engelli bireyin kabulüne esas bilgi ve belgelerde yanlışlık olduğunun tespiti veya engelli bireyin tüm mesleki çalışmalara rağmen merkeze uyum sağlayamaması,

d) Engelli bireyin özel bakım merkezinde bakım hizmeti alması halinde merkeze kabulünden sonra engel ve gelir durumunda değişiklik olması ve son durumun özel bakım merkezine yerleştirilmesine uygun olmadığının tespiti edilmesi,

e) Engelli bireyin 30 günden fazla merkezi izinsiz olarak terk etmesi.

ERİŞİLEBİLİRLİK

Erişilebilirlik; engelli bireylerin, binalara, açık alanlara, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisi hizmetlerine güvenli ve bağımsız olarak ulaşabilmeleri ve bunları kullana bilmeleridir.

Erişilebilirliğin kapsamı nedir? Nereler erişilebilir olmalıdır?

Kentsel yaşam engelli bireylerin erişilebilirliğine uygun olarak düzenlenmek zorundadır. 3194 Sayılı İmar Kanunu'nda, kentlerde her alanda erişilebilirliğin sağlanması için imar planlarında, kentsel, sosyal, teknik altyapı alanlarında ve yapılarda TSE standartlarına uyulması zorunluluğu bulunmaktadır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanuna göre, yapılı çevrede erişilebilirliğin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde bazı hususlara uyma zorunluluğu getirilmiştir.

Bu Kanun kapsamında;

- Kamu kurum ve kuruluşlarına ait resmî yapıların,
- Mevcut tüm yol, kaldırım, yaya geçidi, açık ve yeşil alanlar, spor alanları ve benzeri sosyal ve kültürel alt yapı alanları ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yapılmış ve umuma açık hizmet veren her türlü yapıların,
- Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının,
- Bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin,

engelli bireylerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur.

Erişilebilirliğin denetimi ne şekilde sağlanmaktadır?

Erişilebilirlik standartlarının ve yükümlülüklerinin uygulanmasının izlenmesi ve denetimi; her ilde Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı temsilcileri ile ilgili konfederasyonların temsilcilerinden oluşan İzleme ve Denetleme Komisyonu tarafından yapılır. Denetim sonucunda, belediye ve kamu kurumlarına, umuma açık hizmet veren her türlü yapıların ve açık

alanların malikleri ile toplu taşıma araçlarının sahiplerine eksikleri tamamlaması süre verilir. Süre içerisinde eksiklikleri tamamlamaya-
yarak erişilebilirliği sağlamayanlara idari para cezası kesilmektedir.

Erişilebilirliği sağlamayan kamu kurumlarını veya özel sektör kuruluşlarını nereye şikâyet edebilirim?

İzleme ve Denetleme Komisyonlarına, kamu kullanımına açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarının denetimi için Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü aracılığıyla şikâyet başvurusunda bulunulabilir.

Başvuru için aşağıdaki formlar kullanılmalıdır;

ERİŞİLEBİLİRLİK İZLEME VE DENETLEME KOMİSYONUNA BAŞVURU FORMU < AÇIK ALANLAR >			
BAŞVURU SAHİBİNE İLİŞKİN BİLGİLER			
*** Kişisel bilgilerimin saklı tutularak işlem yapılmasını istiyorum ☐			
Ad, Soyad			
T.C. Kimlik No			
Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek		
İl		İlçe	
Adres (tercihen)			
E-Posta			
Telefon Numarası			
Engellilik durumu	☐ Engellilik Durumum Yok ☐ Engelli Yakınıyım ☐ Engellyim		
Kendinizin veya Yakınınızın Engel Gurubu	☐ Görme ☐ İşitme ☐ Dil ve Konuşma ☐ Ortopedik ☐ Zihinsel ☐ Ruhsal ve Duygusal ☐ Süreğen Hastalıklar		
Başvuru Tarihi		Başvuran Kişinin İmzası	
BAŞVURUYA KONU AÇIK ALAN KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİLER			
Başvuruya konu açık alan kullanımının tam adını yazınız			
Başvuruya konu açık alan kullanımının adresi ve denetim yapılabilmesi için diğer bilgileri yazınız.			
Başvuruya konu açık alan kullanımının türü hangisidir?		☐ Kamu ☐ Özel	
Başvuruya konu açık alan kullanımının türü hangisidir? (Aşağıdaki uygun seçeneği işaretleyiniz)			
☐ Kaldırım ☐ Yaya Geçidi ☐ Durak ☐ Kent Parkı ☐ Halka Açık Telefon Kulübesi ☐ Halka Açık Tuvalet ☐ Otopark ☐ Diğer; Açıklayınız:			
☐ Diğer; Açıklayınız			
Başvuruya konu açık alan kullanımında yaşanan erişilebilirlik sorununu açıklayınız			
.....			
(Açıklamaya arka sayfada devam edebilirsiniz.)			

ERİŞİLEBİLİRLİK İZLEME VE DENETLEME KOMİSYONUNA BAŞVURU FORMU
< BİNALAR >

BAŞVURU SAHİBİNE İLİŞKİN BİLGİLER

*** Kişisel bilgilerimin saklı tutularak işlem yapılmasını istiyorum ☐

Ad, Soyad

T.C. Kimlik No

Cinsiyet

☐ Kadın ☐ Erkek

İl

İlçe

Adres (tercihen)

E-Posta

Telefon Numarası

Engellilik durumu

☐ Engellilik Durumum Yok ☐ Engelli Yakınıyım ☐ Engelliyim

Kendinizin veya
Yakınınızın Engel
Gurubu

☐ Görme ☐ İşitme ☐ Dil ve Konuşma ☐ Ortopedik
☐ Zihinsel ☐ Ruhsal ve Duygusal ☐ Süreğen Hastalıklar

Başvuru Tarihi

Başvuran Kişinin İmzası

BAŞVURUYA KONU AÇIK ALAN KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİLER

Başvuruya konu binanın tam adını yazınız

Başvuruya konu binanın adresi ve denetim
yapılabilmesi için diğer bilgileri yazınız.

Başvuruya konu açık binanın türü hangi-
sidir?

☐ Kamu ☐ Özel

Başvuruya konu açık alan kullanımının türü hangisidir? (Aşağıdaki uygun seçeneği işaretleyiniz)

☐ Eğitim ☐ Sağlık ☐ Adliye ☐ Alış Veriş Merkezi ☐ Banka ☐ Noter
☐ Diğer; Açıklayınız:

☐ Diğer; Açıklayınız

Başvuruya konu açık alan kullanımında yaşanan erişilebilirlik sorununu açıklayınız

(Açıklamaya arka sayfada devam edebilirsiniz.)

ERİŞİLEBİLİRLİK İZLEME VE DENETLEME KOMİSYONUNA BAŞVURU FORMU < TOPLU TAŞIMA ARAÇLARI >			
BAŞVURU SAHİBİNE İLİŞKİN BİLGİLER			
*** Kişisel bilgilerimin saklı tutularak işlem yapılmasını istiyorum ☐			
Ad, Soyad			
T.C. Kimlik No			
Cinsiyet	☐ Kadın ☐ Erkek		
İl		İlçe	
Adres (tercihen)			
E-Posta			
Telefon Numarası			
Engellilik durumu	☐ Engellilik Durumum Yok ☐ Engelli Yakınıym ☐ Engellyim		
Kendinizin veya Yakınınızın Engel Gurubu	☐ Görme ☐ İşitme ☐ Dil ve Konuşma ☐ Ortopedik ☐ Zihinsel ☐ Ruhsal ve Duygusal ☐ Süreğen Hastalıklar		
Başvuru Tarihi		Başvuran Kişinin İmzası	
BAŞVURUYA KONU AÇIK ALAN KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİLER			
Başvuruya konu toplu taşıma aracının tam adını yazınız			
Başvuruya konu toplu taşıma aracının plakası, hat adı, numarası, kodu veya denetim yapılabilmesi için diğer bilgileri yazınız.			
Başvuruya konu toplu taşıma aracının türü hangisidir?	☐ Kamu ☐ Özel		
Başvuruya konu açık alan kullanımının türü hangisidir? (Aşağıdaki uygun seçeneği işaretleyiniz)			
☐ Otobüs ☐ Minibüs ☐ Metro ☐ Hafif Raylı Sistem ☐ Tramvay ☐ Feribot, Vapur ☐ Diğer; Açıklayınız:			
☐ Diğer; Açıklayınız			
Başvuruya konu açık alan kullanımında yaşanan erişilebilirlik sorununu açıklayınız			
(Açıklamaya arka sayfada devam edebilirsiniz.)			

Erişilebilirliğin sağlanmasında vatandaşlara düşen görevler nelerdir?

Binalarda, açık alanlarda ve toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin sağlanması hususunda vatandaşlara da önemli görevler düşmektedir. Örneğin, kaldırımlara, rampaların önüne, engelli park yerlerine araçların park edilmemesi, kaldırımlara ve yaya geçiş güzergâhlarına tezgâh, masa, eşya koyulmaması gerekmektedir. Bunlara dikkat edildiğinde, tekerlekli sandalye, koltuk değneği, bastonla yürüyenler, yaşlılar, bebek arabalıları vb. kişiler açık alanları güvenli ve bağımsız olarak kullanabileceklerdir.

Oturulan konutta engele uygun düzenlemeler yaptırılabilir mi?

Kat Mülkiyeti Kanununa tabi olan apartman, site vb. konutlarda yaşayan kişiler engeline uygun tadilat yaptırmaya olanağına sahiptir.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun ile 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununa göre; Engellilerin yaşamı için zorunluluk olması halinde proje tadili, kat maliklerinin en geç üç ay içerisinde yapacağı toplantıda görüşülerek sayı ve arsa çoğunluğu ile karara bağlanır. Toplantının bu süre içinde yapılmaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda, ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

Tadilat talebinde bulunan kat malikinin kat malikleri toplantısında talebinin reddedilmesi durumunda kat maliki, tadilat yapılacak olan binanın ruhsat işlemlerinin yapıldığı kuruluşa başvuru yaparak bir komisyon oluşturulmasını talep edebilir. Bu komisyonun söz konusu talebin gerekliliği ve bina güvenliği açısından bir değerlendirme yapar.

Örneğin; konutunda asansör olmayan bir kişi, asansör yaptırmak istediğinde kat malikleri ile bir toplantının yapılması, toplantıda konunun görüşülerek sayı ve arsa payı çoğunluğu ile karara bağlanması gerekmektedir. Toplantının yapılamaması veya tadilat talebinin çoğunlukla kabul edilmemesi durumunda; ilgili kat malikinin talebi üzerine bina güvenliğinin tehlikeye sokulmadığını bildirir komisyon raporuna istinaden ilgili mercilerden (belediyeler vb.) alınacak tasdikli proje değişikliği veya krokiye göre inşaat, onarım ve tesis yapılır. İlgili merciler, tasdikli proje değişikliği veya kroki taleplerini en geç altı ay içinde sonuçlandırır.

Binaların veya açık alanların erişilebilir hale getirilmesinde izlenecek yöntem nedir?

Erişilebilirliğin sağlanmasında öncelikle mevcut durum tespiti yapılmalıdır. Bu çerçevede, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği ekinde yer alan formlardan ve Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan internet sayfasından faydalanılabilir.

<https://ailevecalisma.gov.tr/eyhgm/sayfalar/hizli-erisim-erisilebilirlik/>

Erişilebilirliğin sağlanmasına yönelik temel standartlar nelerdir?

- TS 9111 "Özürümler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Bireyler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekləri",
- TS 12576 "Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemlerin Tasarım Kuralları",
- TS 12460 "Raylı Taşıma Sistemleri Bölüm 5: Özürümlü ve Yaşlılar İçin Tesislerde Tasarım Kuralları",
- TS ISO 23599 "Görme Özürümlü veya Az Görenler İçin Yardımcı Mamuller- Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri",

- ISO 23600 "Görme ve işitme özürlüler için yardımcı maddeler- Yaya trafik ışıkları- Sesli ikazlar ve hissedilebilir yüzeyler",
- TS 13536 "TS ISO 23599'un Uygulanmasına Yönelik tamamlayıcı Standard",
- TS 13622 "Engelliler ve hareket kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Toplu Taşıma Sistemlerinde Erişilebilirlik Gerekleri",
- Asansörlerle ilgili standartlar.

Standartlar, Türk Standardları Enstitüsü'nden temin edilmektedir.



Yeni yapılacak konutların erişilebilir olması gerekiyor mu?

İmar mevzuatı ve Engelliler Hakkında Kanun gereği yeni yapılan konutların projesi hazırlanırken ve inşaat aşaması ile her türlü denetim ve onay aşamasında ilgili mevzuatta yer alan erişilebilirlik hükümlerine uygun olması gerekmektedir. Erişilebilir binalar ve yapılar çevre için Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan Yapı Uygulama Yönetmeliği ile yeni yapılacak yapıların erişilebilirliği henüz çizim aşamasında iken Belediyeler tarafından kontrol edilerek erişilebilir olması sağlanacaktır.

Yapı denetim kuruluşları tarafından Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'nin ekinde yer alan formlar aracılığıyla gerekli denetim faaliyetleri yürütülmektedir. Yönetmelik eklerindeki formlarda

erişilebilirlik standartlarının bir bina ve yakın çevresinde uygulanmasına yönelik ilgili tüm bölümlerinde düzenlemeler yer almaktadır. Ayrıca gerekli bina mahalleri ve donanımları için plan, detay, görünüş ve kesit çizimlerin, binalar için hazırlanan projelere ek olarak hazırlanması zorunlu tutulmuştur.

Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği Ekinde yer alan "Mimari Proje Kontrol Formu"nın "Yerleşim Planı" bölümüne yapılan ekleme ile bahçe yolundaki rampa, merdiven, hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri (HYYİ) ve erişilebilir otoparkların yerleşim planlarında; "Planlar" bölümünde yapılan düzenleme ile erişilebilir tuvalet, HYYİ ve kapalı otoparklardaki erişilebilir park yerlerinin planlarda gösterilmesi istenmiştir. "Kesitler" bölümünde yapılan düzenleme gereği, artık yeni projelerde rampalar ve erişilebilir tuvaletler için tüm donanımlarıyla birlikte ve HYYİ uygulamaları için farklı ölçeklerde kesitlerin hazırlanması gerekmektedir..

Ayrıca AVM, eğlence parkı ve tema parkı, büyük spor merkezi ve yüzme havuzu, 500'den fazla izleyici kapasiteli bina, otobüs terminali, deniz terminali, ana tren istasyonu ve YHT istasyonu ve hava limanlarında kapı genişliği ve manevra alanı daha büyük yetişkin için bir adet alt değiştirme ünitesi (yetişkin engellinin kullanabileceği şekilde düzenlenmiş) bulunan tuvaletlerin yapılması zorunludur.

Şehirlerarası turizm ve servis taşımacılığı hizmetlerinin erişilebilirliği ne şekildedir?

Karayolu ile turizm taşımacılığı yapan veya şehirlerarası toplu taşıma hizmeti veren gerçek ve tüzel kişiler, engelli bireyin erişilebilir toplu taşıma hizmeti sağlanmasına ilişkin talebini 72 saat içinde karşılamakla ve talep hâlinde erişilebilir taşıma hizmetini sağlamakla yükümlüdür.

İnternet sitelerinin erişilebilirliği ne demektir? Nasıl sağlanır?

İnternet sitesi erişilebilirliği, herkesin internet sitelerine erişebilmesini, siteleri kullanabilmesini ve içeriklerini anlayabilmesini ifade

etmektedir. İnternet siteleri, engelli, yaşlı vd. farklı kullanıcı kitlelerine de hitap edecek tasarım ve içeriğe sahip olmalıdır.

Kamu kurumlarına ait internet sitelerinin vatandaşların tamamına hitap edebilecek erişilebilirlik standartlarında olması gerekmektedir.

İnternet sitelerinin erişilebilirliğini arttırmak ve özellikle engelli kullanıcıların internet sitelerini daha kolay kullanabilmeleri için dikkat edilmesi gereken ilkeler nedir?

Ülkemizde internet sitelerinin erişilebilirlik ilkeleri ISO/IEC 40500:2012 standardı ve WCAG 2.0 (Web Content Accessibility Guidelines - Web İçeriği Erişilebilirlik Kılavuzu) temel alınarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından hazırlanmıştır. Dünya Çapında Ağ Birliği tarafından belirlenmiş ve uluslararası geçerliliğe sahip 61 kriter vardır.

Belirlenen 61 kriter;

- A Düzeyi (25 kriter) ilkeleri, temel seviyede yerine getirilmesi beklenen standartları,
- AA Düzeyi (13 kriter) ilkeleri, yerine getirilmesi tavsiye edilen standartları,
- AAA Düzeyi (23 kriter) ilkeleri yerine getirilmesi ideal olan standartları

kapsayacak şekilde 3 seviyeden oluşmaktadır.

Engellilerin elektronik haberleşme sektöründe yararlanabileceği avantajlar nelerdir?

Bilgi ve İletişim Kurumu tarafından alınan kurul kararıyla elektronik haberleşme sektöründe hizmet sunan, iki yüz binin üzerinde aboneli bulunan işletmeci; engellilere, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimlerine ve gazilere, ilgili durumlarını gösterir belge ile başvurmaları ve engelli/gazi/şehit yakını olma bilgisinin bu hizmetin

sunumu kapsamında işlenmesine dair açık rızalarının alınması halinde, katma değerli hizmetler hariç olmak üzere;

- Tüm bireysel faturalı tarife, abonelik paketi ve kampanya seçenekleri için, adlarına kayıtlı, asgari bir (1) adet abonelik için, KDV matrahı esas alınarak diğer abonelere uygulanan fiyatlar üzerinden asgari %25 oranında ek indirim uygular.
- Tüm bireysel ön ödemeli tarife, abonelik paketi ve kampanya seçenekleri için, adlarına kayıtlı, asgari bir (1) adet abonelik için, diğer abonelere uygulanan ses, mesaj, veri gibi faydalar esas alınarak asgari %25 oranında ek fayda sağlar.

Bunlarla birlikte işletmeciler, çevrimiçi işlem merkezi üzerinden yapılabilecek işlem çeşitliliğinin teknik imkânlar dâhilinde geniş tutulması ve bu kanaldan gerçekleştirilebilen işlemlerin erişilebilirliğinin sağlanması hususunda engellilerin ihtiyaçlarına yönelik gerekli tedbirleri almakla yükümlüdürler.

İşitme engelli bireyler e-devlet hizmetlerinden yararlanabilir mi?

“e-Devlet’te Engel Yok Projesi” kapsamında gerçekleştirilen Engelsiz Çağrı Merkezi çalışmasıyla, işaret dili bilen e-Devlet Çağrı Merkezi çalışanları görüntülü olarak hizmet vermekte ve engelli vatandaşlarımız e-Devlet Kapısı ile ilgili tüm soru ve sorunlarına buradan destek alabilmektedir.

OTOPARKLAR

Engelli park kartı nedir?

Engelli park kartı, üzerlerine araç tescil edilmiş engelli bireylerin, araçlarını kendileri için ayrılmış park alanlarına bıraktıklarında camdan görünür şekilde yerleştirdikleri park kartlarıdır.

Engellilere ayrılmış otoparkları kimler kullanabilir?

Engellilere ayrılmış otopark yerlerini kullanabilmek için engelli ve gazilere verilen kartlardan edinilmesi gerekmektedir. Engellilere ve gazilere park kartlarının verilmesi, kullanılması ve iptaline dair usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından belirlenmektedir. Engelliler ve gazilerin bu kartı alabilmeleri için bulundukları il veya ilçelerdeki Trafik Denetleme Amirliklerine veya Bürolarına başvuru yapmaları gerekmektedir.

Engelliler için ayrılmış park yerlerine ilişkin yasal düzenlemeler nelerdir? Engelli park yerleri ve kaldırımların işgali durumunda ne yapılmalıdır?

Otopark Yönetmeliğinde; otoparkların yapımında TSE standartlarına uyulması, umumi bina, bölge otoparkları ve genel otoparklarda, giriş-çıkış ve asansörlerine en yakın yerlerinde birden az olmamak şartıyla, her 20 park yerinden birinin engelli işareti konularak engelliler için ayrılması zorunludur.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 61'inci maddesine göre "Engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerine" engelli olmayanlar tarafından park edilmesi yasaklanmıştır ve engelli olmayanlar tarafından yapılan ihlâlin para cezası iki kat olarak uygulanmaktadır. Yasaklara aykırı park edilmiş araçlar trafik zabıtasınca kaldırılabilir.

SOSYAL YARDIMLAR

Engelli aylığından nasıl yararlanılır?

Engelli aylığı, 2022 sayılı Kanun kapsamında sosyal güvenlik kurumlarından (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) hiçbirine tabi olmayan ve muhtaçlığı ilgili Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından belirlenen, 18 yaşından büyük engellilere ya da 18 yaşından küçük engelli yakını bulunanlara verilen bir aylıktır. Engelli aylığından

yararlanmak için gelir kriteri bulunmaktadır. Hanenin toplam gelirinin (menkul-gayrimenkul), hanede ikamet eden kişi sayısına bölündüğünde ortaya çıkan tutarın net asgari ücretin 1/3'ünü geçmemesi gerekmektedir.

18 yaşından büyük engellilerin %40 ve üzeri engel oranına sahip olmaları, 18 yaşın altındaki engelliler için Hafif Düzeyde ÖGV (40-49,) Orta Düzeyde ÖGV (50-59) , İleri Düzeyde ÖGV (60-69) Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olma şartı aranmaktadır.

Muhtaç aylığından nasıl yararlanılır?

Muhtaçlık aylığı Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenmektedir.

18 yaşından büyük engellilerin %40 ve üzeri engel oranına sahip olmaları, 18 yaşın altındaki engellilerin ise Hafif Düzeyde ÖGV (40-49,) Orta Düzeyde ÖGV (50-59), İleri Düzeyde ÖGV (60-69) Çok İleri Düzeyde ÖGV (70-79), Belirgin Özel Gereksinimi Vardır (80-89), Özel Koşul Gereksinimi Vardır (90-99) ifadelerinden birini almış olmaları halinde ve de ailenin sosyal güvencesinin olmaması, ailenin herhangi bir gelir veya aylığı bulunmaması, kişinin Mahkeme kararı veya kanunla bakım altına alınmamış olması, ailenin gelir getirici taşınır ve taşınmaz malı mevcut olmaması veya olup da bunlardan elde edeceği aylık ortalama gelirinin Muhtaçlık Yönetmeliği ile belirlenen muhtaç aylığı miktarını geçmemesi şartı ile Muhtaç aylığı bağlanabilmektedir.

EVDE BAKIM DESTEĞİ

Evde bakım desteği nedir?

Engelli bireylerin hayatlarını evde sürdürmesine yardımcı olan kişilere Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından ödenen

ücrete evde bakım desteği denilmektedir. Evde bakım desteği engelli bireylerin kendisine değil, bakımını üstlenen akrabası, vasisi gibi üçüncü kişilere yapılan destektir.

Evde bakım desteğinden nasıl yararlanılır?

Engelli bireylerin evde bakım desteği alabilmesi için;

- 1) Her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendisine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3'ünden daha az olduğu gelir testi raporu ile tespit edilmesi,
- 2) Engelli bireyin heyet raporu veren hastanelerden alacağı Engellilik Sağlık Kurul Raporunun ağır engelli kısmında mutlaka "Evet" yazan bir ibarenin bulunması,
- 3) Engelli bireyin, başkasının yardımı olmadan hayatını devam ettiremeyecek şekilde bakıma muhtaç olması gerekli olduğunun bakım heyeti raporu ile tespit edilmesi,

gerekmektedir.

Evde bakım desteği alabilmek için engelli bireyin ikametgâhının bulunduğu yerdeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne veya varsa Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüklerine başvurulması gerekmektedir. Müdürlüklerinin bulunmadığı yerlerde ise Kaymakamlıklara başvuru yapılabilir.

ENGELLİLERE SAĞLANAN İNDİRİM VE MUAFİYETLER

Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda %40 ve üzeri engel oranı almış olan kişiler ile ÇÖZGER'de "Hafif Düzeyde Özel Gereksinimi Var (ÖGV) (40-49), Orta Düzeyde ÖGV (50 -59) , İleri Düzeyde ÖGV (60 -69,) Çok İleri Düzeyde ÖGV(70-79) Belirgin ÖGV (80-89), ÖGV Vardır (90-99)" tanımlamalardan herhangi birini almış olan

çocuklar aşağıdaki indirim ve muafiyetlerden yararlanabilmektedirler.

Şehirlerarası yolcu otobüslerinde engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Karayolları Taşıma Yönetmeliğinin 56'ncı maddesi gereği; Şehirlerarası yolcu otobüslerinde, %40 oranında engelli olduğunu belgeleyen kişiler için bilet ücreti, geçerli ücret tarifesinden %30 indirimli düzenlenmektedir.

Hava yolu ulaşımında engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Engel oranı % 40 ve üzeri oranda olan bireylere, uygulanabilir ücretler üzerinden tüm iç ve dış hatlarda % 20 indirim sağlamaktadır. İndirimden faydalanmak isteyen engelli kişilerin ve refakatçilerinin, engelli kimlik kartı veya sağlık kurulu raporu veya "Engelli" ibaresi bulunan nüfus cüzdanlarını ibraz etmeleri gerekmektedir.

Müze ve ören yeri girişlerinde engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Müze ve ören yerlerine, engelli bireyle bir refakatçisi, gaziler, şehit ve gazilerin eş, çocuk, anne ve babaları, 65 yaş ve üstü Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kimliklerini ibraz etmek suretiyle ücretsiz girebilmektedir.

Milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişlerde engellilere uygulanan indirimler nelerdir?

Engelliler, harp malulü ve gaziler ile bunların eşleri, çocukları ve anne babalarından, kimliklerini ibraz etmek suretiyle milli parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına girişte ücret alınmamaktadır.

Engelli bireyler için GSM operatörlerinde uygulanan indirimli tarifeler nelerdir?

GSM operatörleri, engelli bireylere bütün tarifelerde %25 indirim uygulanmaktadır.

Engelliler için elektrik indirimi yapılmakta mıdır?

3294 sayılı Kanun kapsamında muhtaç durumda olduğu tespit edilen, 2828 sayılı Kanun kapsamında evde bakım yardımı almayan kronik hastalığı nedeniyle cihaza bağlı şekilde hayatını sürdüren engellilere ve ailelerine Elektrik Fatura Bedeli ve Kesintisiz Güç Kaynağı Desteği sağlanmaktadır.

Elektrik indirimi desteğinden yararlanmak isteyen engelli, vekili, vasisi veya velisi kimlik belgesi ve elektrik faturası ile PTT şube ve müdürlüklerine başvuru yapabilir. Ayrıca bu kişilerin bulunmaması durumunda Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı personeli tarafından da başvuru yapılabilir.

Engellilerin elektrik faturalarına destek olunması amacıyla kullanılan cihazın elektrik tüketim düzeyine göre aylık 200 TL'ye kadar yardım yapılmaktadır. Yardımın başladığı ilk ay, tek sefere mahsus olmak üzere, hak sahibi hanelerin cihaza bağlanma tarihinden sonraki birikmiş elektrik borçları ödenebilmektedir.

Engelli ve yaşlı bireylere uygulanan ücretsiz ve indirimli seyahat hakları nelerdir?

Engellilik oranı %40 ve üzerinde olan engelliler, şehit yakınları ve gaziler; ağır engelli bireyle birlikte yolculuk eden bir refakatçisine; demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından, belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanmaktadır.

65 yaşın üstündeki vatandaşlar demiryolları ve denizyollarının şehir içi hatları ile yukarıda sayılan şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak, demiryolları ve denizyollarının şehirlerarası hatlarından ise % 50 indirimli olarak yararlanmaktadırlar. Ayrıca toplu taşıma araçlarının ait olduğu kurum ve kuruluşlar, belediyeler, belediyeler tarafından kurulan şirketler, birlikler, müessese ve işletmeler, altmış yaş ile altmış beş yaş arasında bulunan kişilere toplu taşıma araçlarından ücretsiz veya indirimli olarak yararlanma hakkı sağlamaktalar.

Bu indirim ve muafiyetlerden Engelli Kimlik Kartları, nüfus cüzdanlarında engel oranını gösteren ibare bulunan engelliler faydalanabilmektedirler.

Ayrıca, engelli bireylerin yürürlükteki hükümlere göre geçerli olan kimlik kartlarını yenilemelerine gerek bulunmamaktadır. Yukarıda sayılan engelli kimlik kartı bulunup ücretsiz seyahat hakkından refakatçisi olmadan tek başına yararlanmak isteyen ağır engelli bireylerin de kartlarını yenilemeleri gerekmemektedir.



Ücretsiz veya indirimli seyahat hakkının kullandırılmaması hâlinde bu haktan faydalandırılmayan her kişi için toplu taşıma aracının tarifesi üzerinden elli tam bilet bedeli tutarında idari para cezası uygulanır.

Engellilere uygulanan konut vergisi muafiyetleri nelerdir?

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 8'inci maddesi uyarınca 200 metrekareden küçük tek konutu olan engelliler emlak vergisinden muaftır.

Yardımcı araç-gereç ve eğitim giderlerinde KDV'den muafiyet var mı?

Engellilerin eğitimleri, meslekleri, günlük yaşamları için özel olarak üretilmiş her türlü araç-gereç ve özel bilgisayar programlarının temini KDV'den muaftır. Örneğin, görme engellilerin kullandıkları baston, yazı makinesi, kabartma klavye, ortopedik engellilerin kullandıkları tekerlekli sandalye, ortez-protez gibi cihaz ve araçlar ile özel bilgisayar programları istisna kapsamında kabul edilmekte. Bir ney otomobili ve diğer nakil vasıtalarının ise sözü edilen "araç-gereç" kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Sağlık Uygulama Tebliği gereğince; protez-ortez, tekerlekli sandalye, işitme cihazı ve diğer yardımcı araç-gereçlerin bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanır. Herhangi bir sosyal güvenceye tâbi olmama halinde sözü edilen araç-gereçler, Valilik ve Kaymakamlıklara talepte bulunularak Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarından temin edilmektedir.

Hastalığı nedeniyle "mesane veya rektum" kontrolü olmadığının (çocuklar için en az iki yaşını tamamlamış olmak kaydıyla) ve hasta altı bezi kullanması gerektiğinin belirtildiği uzman hekim raporuna dayanılarak reçete düzenlenmesi halinde ihtiyaca binaen kullanılması öngörülen hasta alt bezine ait fatura bedelleri Sosyal Güvenlik Kurumunca ödenir.

Tiyatrolardan ücretsiz yararlanabilirler mi?

Devlet tiyatrolarından ücretsiz yararlanmaktadırlar.

Toplu konut projelerinde engelli bireyler için kota var mı?

TOKİ, hazırladığı projeler kapsamında planlanan konut sayısının %5'ini engelli vatandaşlarımıza ayırmaktadır. Kimlik fotokopisi ve Engellilik Sağlık Kurulu Raporu ile başvuru yapılmakta, hak sahipleri kura ile belirlenmektedir.

ENGELLİLER İÇİN MOTORLU TAŞIT ALIMINDA SUNULAN HİZMET VE MUAFİYETLER

ÖTV indirimi ve muafiyeti nedir?

Engelli bireylere motorlu taşıt alımında ÖTV indirimi ve muafiyet hakkı tanınır. Kişilerin ödedikleri Özel Tüketim Vergisini engelliler ödemezler. Engelli bireyin indirimden mi yoksa muafiyetten mi yararlanacağı engel seviyesine göre belirlenir. ÖTV muafiyetinden yararlanmak için rapor %90 ve üzeri, ÖTV indirimden faydalanmak için rapor en az %40 olmalıdır.

Engelli araçında engel durumuna göre bulunabilecek tertibatlar nelerdir?

Sol el ve/veya kolda engelliliği bulunanların, taşıtta hareket ettirici aksam sayılan manuel vites kolunu engelliliğe uygun olarak direksiyona monte ettirmesi ve benzer şekilde tadilat yaptırması veya taşıtın fabrika çıkışında vitesin direksiyonun sağ tarafına sabitlenmiş olması gibi aksamlar özel tertibat olarak kabul edilir

Direksiyona topuz takılması, engelin bulunduğu taraftaki silecek kolu, sinyal, cam silecek kumandası, dörtlü flaşör, ön-arka cam su fıskiyesi, korna ve kontak gibi düzeneklerin diğer tarafa alınması veya direksiyon simidine monte edilmesi ve benzeri tadilatlar özel tertibat kapsamında değerlendirilmez.

Taşıtın otomatik vitesli olması, engelliliğe uygun hareket ettirici özel tertibat yaptırılması şartının aranmasına engel değildir. Dolayısıyla

otomatik vitesli taşıtların hareket ettirici aksamında da kişinin engelliliğine uygun olarak sabitlenmiş özel tertibat yaptırılması gerekmektedir. Örneğin, sağ ayağı ampute olan bir engellinin, fren ve gaz pedalında özel tertibat yaptırmadan otomatik vitesli taşıtı kullanması mümkün olmadığından, ancak anılan tertibatın yaptırılması halinde otomatik vitesli bir taşıt bakımından istisnadan faydalanılabilir.

Öte yandan, manuel vitesli bir taşıtı vites kolunda ve/veya debriyaj pedalında sabitlenmiş özel tertibat yaptırmadan kullanamayacak durumda olan engelliler bakımından, otomatik vitesli taşıtlar özel tertibatlı taşıt olarak kabul edilir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, özel tertibat yaptırılan taşıtların (veya engelliliği ile başkaca hareket ettirici özel tertibat yapılmasına gerek olmaksızın otomatik vitesli taşıtların) kullanılabileceğine dair değerlendirmeyi içermeli ya da bu hususun anlaşılabilmesini sağlayacak şekilde açık olmalıdır.

Öte yandan engellilik durumu, ilk iktisabı yapılacak taşıtın hareket ettirici aksamında tadilat yaptırılmasını gerektirecek nitelikte olmalıdır. Örneğin, sağ veya sol el parmaklardan herhangi bir ya da birkaçının olmamasına rağmen vitesin değiştirilmesine engel, vites kolunda tadilat yaptırılmasını gerektirecek bir durumun bulunması halinde manuel veya otomatik vitesli taşıt alımında istisna uygulanmaz.

Özel tertibatlı araçları kimler kullanabilir?

Engellilik derecesi %90'ın altında olan engelliler tarafından bizzat kullanılmak amacıyla düzenlenmiş özel tertibatlı araçları, engelli araç sahibinin yanı sıra araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü de kullanabilir.

Ancak, söz konusu kişilerin de engelli aracını kullanabilmesi için "herhangi bir engeli bulunmayan kişilerin kullanımına uygun olarak

Üretilmiş olan aracın teknik donanımlarında hiçbir değişiklik yapılmadan, engelli kişinin sağlık raporunda belirtilen tertibatın ilave aparatlarla taktırılmış olması” ve aracın engelli veya bu kişiler tarafından her iki şekilde de kullanılabilceğinin yetkili kurum ve kuruluşlarca belgelendirilmesi şarttır.



zerine araç alinan engelli kişinin engelli sürücü belgesine sahip olma şartı var mıdır?

Hayır, yoktur. Engelli oranı %90 ve üzerinde olan engelli bireyin üzerinden ilk iktisap edilecek araçta TV muafiyetinden yararlanılabilir.

Engelli adına alınan araçlar kimler tarafından kullanılabilir?

Araç sahibi olan engelli kişinin aparatlı işlemlerde birinci derece yakınlarından TSE onayı verilen kişiler, %90 ve üzeri için engel kişinin üçüncü dereceye kadar yakınları kullanabilir.

Engelli bireyin tercih edebileceği araçlara yönelik motor/ fiyat seçenekleri nelerdir?

Araçlarda motor silindir hacmi sınırlaması yoktur. Engelli bireyin TV muafiyetinden yararlanabilmesi için araç bedelinin (TV ve diğer her türlü vergiler dâhil) 2021 yılı için 330.800 TL'yi geçmesi gerekmektedir. Bu miktarı, Cumhurbaşkanının %50 arttırma yetkisi vardır.

Engelliler Motorlu Taşıt Vergisinden (MTV) faydalanabilir mi?

Engellilik dereceleri %90 ve daha fazla olan malûl ve engellilerin taşıtları ile bu oranın altında engelliliği olan diğer malûl ve engellilerin bu durumlarına uygun hale getirilmiş özel tertibatlı taşıtları, motorlu taşıtlar vergisinden muaf tutulmuştur.

Engelliye ait aracın ilk iktisabından sonra aracın "pert" olması durumunda yeni sıfır araç alımında ÖTV hesaplanır mı?

Doğal afet veya kaza sonucu aracın kullanılamaz hale gelmesi nedeniyle hurdaya ayrılması halinde bu aracın ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmemiş olsa dahi aynı koşullarla başka bir aracın ilk iktisabında da istisnadan yararlanılabilecektir.

Engellinin ilk araç alımında (ilk iktisabında) ÖTV doğar mı?

Engelliliğe uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malûl ve engellilerin beş yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı vergiden muaftır.

B sınıfı engelli ehliyeti almak için hangi şartlar aranmaktadır?

1 Ocak 2016 tarihinden itibaren "H" sınıfı engelli sürücü uygulaması kaldırılmış ve engelli sürücülere "B" sınıfı engelli ehliyetleri verilmektedir. Bir başka deyişle engelliler için ayrı bir sürücü belgesi sınıfı bulunmamaktadır.

B sınıfı engelli sürücü belgesi alabilmek için 18 yaşını doldurmuş ve 19 yaşından gün almak ve bağlı bulunulan aile hekimine başvurmak gereklidir. Aile hekiminin, engelli bireyin özel tertibatlı araç kullanabileceğine yönelik karar vermesi durumunda, engelli sürücü adayını İl Sağlık Müdürlüklerine bağlı İl Sağlık Komisyonuna sevk eder. İl Sağlık Komisyonu tarafından, engelli kişinin kullanacağı araçta bulunması gereken özel tertibat, "Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair

Yönetmeliğe” göre hazırlanan listeden belirlenen kodu ile birlikte sağlık raporuna yazılır. Sağlık raporunda belirtilen kısıtlama ve araç uyarılama kodları engelli sürücü belgesine de işlenmekte ve engelli sürücünün bu kodlara uygun olan araç kullanması gerekmektedir.

Engelli bireyin vefat etmesi durumunda ÖTV istisnası kapsamında iktisap edilen taşıtın veraset yoluyla intikalinde ÖTV alınır mı?

ÖTV Kanunu’na göre, ilk iktisabında istisna uygulanan taşıtların, veraset yoluyla intikallerinde ÖTV aranmaz. Dolayısıyla, taşıtın veraset yoluyla intikaline bağlı olarak müştereken bütün mirasçılar adına kayıt ve tescil edilmesi halinde, bu intikal işlemi nedeniyle ÖTV uygulanmaz. Ancak, muristen mirasçılara sadece bir taşıtın intikal etmiş olması, başka bir mal ve/veya hakkın intikal etmemiş olması halinde, taşıtın miras hisselerinin tek bir mirasçıya devredilmesi, devralan mirasçı açısından (kendi miras hissesine karşılık gelen kısmı hariç olmak üzere) «veraset yoluyla intikal» olarak değerlendirilmez.

Muristen mirasçılara intikal etmiş olan terekede söz konusu taşıtın yanı sıra başkaca mal ve/veya hakkın da bulunması halinde ise diğer mirasçıların, lehine taşıt üzerindeki mülkiyet hakkından ivazsız olarak feragatini gösteren belgenin ibrazı şartıyla istisnadan yararlanılmış olan taşıtın lehine feragat edilen mirasçıya intikali, “veraset yoluyla intikal” olarak değerlendirilir. Bununla birlikte, terekede yer alan diğer mal ve/veya hakların değerinin taşıtın değeri ile mütenasip olması gerekmektedir.

Kaza sonucu vücudunun fonksiyonlarını sonradan kaybeden kişi, var olan sürücü belgesini nasıl değiştirebilir?

Bu kişiler tekrar yazılı sınava tabi tutulmazlar, verilen sağlık raporuna göre düzenlenmiş özel araçlarla eğitim aldıktan sonra, direksiyon sınavına tabi tutulurlar. Bu sınavda başarılı olan sürücüler engelli sürücü belgesi almaya hak kazanır.

Engelliler, araçlarını aldıktan 5 yıl sonra araçlarını engeli olmayan birisine ÖTV ödemeden satabilirler mi?

Düzenlenen istisnadan yararlanan malul ve engellilerin bu kapsamda iktisap ettikleri araçları 5 yıldan fazla kullanarak bir başkasına satması durumunda, aracı alan kişi tarafından ÖTV ödenmeyecektir.

Engelli yakınına ÖTV indirimi var mı?

ÖTV indirimi sadece engelli bireyin şahsına tanınmış bir haktır.

Zihinsel engelli birey ÖTV indiriminden yararlanabilir mi?

Engellilik oranı %90 ve üzerinde olmak şartı ile engelli bireyin üzerine araç alınabilir.

Araç alımında bankalar kredi veriyor mu?

Bankaların araba alımında, engellilere özel kredi ya da faiz şartları olmayıp, herkese tanınan banka kredi şartları engelliler içinde geçerlidir.

ÖTV uygulamasında Engellilik Sağlık Kurulu Raporları ile ilgili özel hususlar nelerdir?

Engellilere, rapor verilmesine dair ilgili mevzuatın değişmesi halinde, değişiklik tarihinden önce usulüne uygun olarak düzenlenmiş olan Engellilik Sağlık Kurulu Raporu, ÖTV istisnası uygulamasında geçerlidir. Ancak, Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihten önce alınmış sağlık kurulu raporlarına dayanılarak bu istisna kapsamında işlem yapılamaz.

Engellinin, birden fazla Engellilik Sağlık Kurulu Raporunun bulunması halinde, en son tarihli rapor bu uygulamada dikkate alınır. Engelli tarafından geçerli raporun ibraz edilmediğinin tespiti ve ib-

raz edilmeyen en son tarihli raporun da ilgili istisna uygulamasında aranılan mahiyette olmaması durumunda, ziyana uğratılan vergi, vergi zıyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden tahsil edilir.

Engellilik Sağlık Kurulu Raporunda, raporun süresiz olduğunun belirtilmesi halinde herhangi bir tarihle sınırlı olmaksızın; belirli süre içinde geçerli olduğunun belirtilmesi halinde, raporun süresinin bitimine altı aydan az bir süre kalmaması kaydıyla, bu süre içinde, ilk iktisabı yapılacak taşıtlar bakımından söz konusu raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılabilir. Süreli raporlara dayanılarak istisnadan yararlanılması halinde, raporun süre bitiminde ÖTV istisnasının devamı için yeni rapor ibrazı aranmaz.

ÖTV istisnasından yabancı ülke vatandaşları ve mavi kartlılar yararlanabilmekte midir?

İstisnadan, Türkiye’de ikamet eden ve ikamet tezkeresine sahip yabancı ülke vatandaşları ile yurt dışında ikamet eden Türk uyruklu mavi kart sahipleri de yararlanabilir. Ancak yurt dışından alınan ehliyet ve/veya rapora dayanılarak bu istisna uygulaması kapsamında işlem tesis edilemez.

ÖTV istisnası kapsamında alınan araçların mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımı halinde bir yaptırımı var mıdır?

İstisna şartlarına aykırı bir biçimde mevzuatta belirlenen kişilerin dışında kullanımının tespiti halinde ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi zıyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte engelliden alınır. Ayrıca, taşıtın ilk iktisabında yaptırılan hareket ettirici aksamın, sonradan söküldüğünün tespit edilmesi halinde de aynı yönde işlem tesis edilir. Söz konusu durumlara ilişkin tespitlerin, ilk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçtikten sonra yapılması halinde, ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV ile ilgili olarak herhangi bir işlem yapılmamaktadır.

Öte yandan muvazaaya dayanan bir ilişki içerisinde engelli kişi adına taşıt iktisap edildiğinin tespiti halinde, ilk iktisapta ödenmeyen ÖTV, vergi zıyaı cezası ve gecikme faizi ile birlikte müştereken

ve müteselsilen işleme taraf olanlardan (adına taşıt iktisap edilen engelli, engelli adına alıp fiilen kendi istifadesine kullanan ile durumdan haberdar olması şartıyla motorlu araç ticareti yapan kişiden) tahsil edilir.

Engellilere ait taşıtların trafik işlemleri nasıl yapılmaktadır?

Karayolları Trafik Yönetmeliğinin 53'üncü maddesi uyarınca engellilere ait araçların trafik tescil kuruluşlarınınca tescil işlemlerinin yapılması sırasında:

a) Bizzat kullanım amacıyla engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı otomobiller ile motosikletlerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması, ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

b) Engelliler tarafından ithal edilen özel tertibatlı minibüslerin tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına "Araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhri hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, ilgili gümrük müdürlüğünün izni olmadan devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralanması ödünç verilmesi, özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur.

c) Engellilik derecesi % 90'ın altında olan engelliler tarafından bizzat kullanılmak amacıyla özel tertibatlı araçların Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden ilk iktisabında tescil belgelerine, "İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri,

tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, "Özel tertibatının kaldırılması veya değiştirilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur. Herhangi bir engeli bulunmayan kişilerin kullanımına uygun olarak üretilmiş olan aracın teknik donanımlarında hiçbir değişiklik yapılmadan, engelli kişinin sağlık raporunda belirtilen tertibatın ilave aparatlarla taktırılmış olması halinde, bu araç, araç sahibinin eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından da kullanılabilir. Aracın engelli veya bu kişiler tarafından her iki şekilde de kullanılabileceğinin yetkili kurum ve kuruluşlarca belgelendirilmesi şarttır.

ç) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan malul ve engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak bizzat ithal edilen araçların tescil belgelerine ve bilgisayar kayıtlarına, "Araç sahibi engelli kişinin eşi, kanuni mümessili ile üçüncü dereceye kadar kan ve sıhrî hısımlarından bir sürücü veya noterce düzenlenmiş iş akdine bağlı olarak istihdam edilen bir sürücü tarafından kullanılması zorunlu olup, beş yıl içerisinde Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi, kiralınması, ödünç verilmesi yasaktır." şeklinde şerh konulur. Ayrıca ithal araçların gümrük şahadetnamelerinde, yukarıda belirtilen şerh dışında varsa diğer şerhler de tescil belgesine işlenir.

d) Engelliler tarafından ithal edilerek getirilen araçların, aynı durumdaki başka bir engelliye devri veya bunların ölümü sonucunda varislerine intikali halinde, bu araçlar gümrük vergisinden muaf olup, devir ve tescil işlemi ilgili gümrük müdürlüğünün iznine bağlıdır.

e) Özel tertibatı olmayıp, engellilik derecesi % 90 ve üzeri olan engelliler tarafından Özel Tüketim Vergisinden muaf olarak yurt içinden satın alınıp ilk iktisabı yapılan araçların tescil belgelerine "İlk iktisap tarihinden itibaren beş yıl geçmedikçe

Özel Tüketim Vergisi ödenmeden devri, satışı, hibesi, intifasının mülkiyeti muhafaza kaydıyla veya sair şekillerde akden devri, tasarruf hakkının vekâletname ile devredilmesi yasaktır.” şeklinde şerh konulur.

f) Engellilere ait yurt dışından ithal edilmiş olan özel tertibatlı araçların Yönetmelikte izin verilen kişiler dışında başkaları tarafından kullanıldığının tespiti halinde; araç trafikten men edilerek bu hususta düzenlenecek bir tutanakla mer’i mevzuat çerçevesinde işlem yapılmak üzere Gümrük ve Ticaret Bakanlığının ilgili birimlerine intikal ettirilir.

g) Talep halinde, trafik denetleme kuruluşları tarafından engellilerin araçları için ayrılmış park yerlerinden istifade etmeleri amacıyla, engellilere ve gazilere örneği Yönetmelik ekinde yer alan park kartı verilir. Park kartlarının verilmesi, kullanılması ve iptaline dair usul ve esaslar Emniyet Genel Müdürlüğünce belirlenir.

BELEDİYE HİZMETLERİ

5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumlara uygun yöntemlerin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Büyükşehir belediyelerinin sosyal nitelikli görevleri arasında; Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak yer almaktadır.

Büyükşehir belediyelerinin engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulması, bu birimlerin faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf,

dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği yapmaları "Büyükşehir Belediyeleri Engelli Hizmet Birimleri Yönetmeliği" kapsamında hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca büyükşehir belediyeleri ve belediyeler, sunulan ya da denetimlerinde olan toplu taşıma hizmetlerinin engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için gereken tedbirleri almakla ve mevcut özel ve kamu toplu taşıma araçlarını engelliler için erişilebilir durumuna getirmekle yükümlüdürler.

OY KULLANMA

1543 sayılı Genel Nüfus Yazımı Kanunu Ek Madde 1'de; "Yazım kurulları; engellilerin, engellilik durumlarını belirtmek suretiyle yazımını sağlayacak tedbirleri alırlar. Herkes, kendisinin veya aile fertlerinin engelliliği ile ilgili bilgileri gerçek şekilde yazdırmaya, gerekirse sağlık kurulu raporunu göstermeye mecburdur. Bu maddede belirtilen engellilik durumlarının tanımlanması için Sağlık Bakanlığı ile işbirliği yapılır." hükmü yer almaktadır.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 36'ncı maddesinde; seçmen kütüğü yazımı sırasında, seçmenin oyunu kullanmasını engelleyecek bir engelliliği varsa, forma kaydedileceği ifade edilmiştir. Sandıkların konulacağı yerlerin belirlenmesinde seçmenin oyunu kolaylıkla, serbestçe ve gizli şekilde verebilmesi ve engelli seçmenlerin oylarını rahatlıkla kullanabilmeleri için gerekli tedbirlerin alınması gerektiği aynı Kanununun 74'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Gebeler, hastalar ve engellilerin sıra ile bekletilmeden oylarını vermeleri ve yaşlılar ile engellilere yardım edenlerin de öncelikle oy kullanmalarına izin verilmesi yine bu Kanunun 90'ıncı maddesinde düzenlenmiştir.

298 sayılı Kanun'un "Birleşik oy pusulasının atılması ve işaretleme" başlıklı 93'üncü maddesinde; "... Körler, felçliler veya bu gibi bedeni sakatlıkları açıkça belli olanlar, bu seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla

malule refakat edemez...” ifadesine yer verilmiştir.

Ayrıca, seyyar sandık uygulamasından yararlanmak isteyen seçmenler, engelleri veya yatağa bağlı kalmalarına sebebiyet veren hastalıklarını “hastalığı sebebiyle yatağa bağımlı olduğu” ifadesinin yer aldığı bir sağlık raporuyla birlikte seyyar sandık başvuru talep formu aracılığıyla muhtarlıklara ve İlçe Seçin Kurulu Başkanlığına başvuruda bulunabilirler.

SPOR

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda; “Engelli bireylerin spor yapabilmelerini sağlamak ve yaygınlaştırmak üzere; spor tesislerinin engellilerin kullanımına da uygun olmasını sağlamak, spor eğitim programları ve destekleyici teknolojiler geliştirmek, gerekli malzemeyi sağlamak, konu ile ilgili bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları ile yayınlar yapmak, spor adamları yetiştirmek, engelli bireylerin spor yapabilmesi konusunda ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği yapmak.....,” ifadeleri yer almaktadır.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından engellilerin sosyal hayata katılmalarının sağlanması için, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne bağlı tüm tesislerde, federasyonca veya il müdürlüklerince düzenlenen spor faaliyetlerinde girişte ücret alınmaması veya indirimli tarife uygulanması kararı alınmıştır.



YAŞLI BAKIM HİZMETLERİ

Huzurevlerine kabul koşulları, başvuru yerleri ve istenilen belgeler nelerdir?

- 1) 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,
- 2) Kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmaması, yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,
- 3) Ruh sağlığı yerinde olmak,
- 4) Bulaşıcı hastalığı olmamak,
- 5) Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,
- 6) Sosyal İnceleme Raporu ile sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu saptanmış olmak.

Huzurevleri için yaşlılarımız ya da yakınları;

- Yaşadıkları mahaldeki Huzurevi ve/veya Merkez Müdürlüklerine,
- İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne,
- İlçe Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğüne,
- Bakanlık veya İl Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuru yapılabilirler.

Mülki Amirler, Muhtarlar, Kolluk Kuvvetleri, Belediye Başkanlıkları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlar tarafından İl Müdürlüklerine bildirilen acil durumdaki yaşlılar için yaşlının başvurusuna gerek kalmaksızın kabul süreci başlatılabilmektedir. Basın yayın organlarındaki haberler de bildirim olarak kabul edilir.

Başvuruda istenilen belgeler;

- 1) Dilekçe,
- 2) Vukuatlı Nüfus Kayıt Örneği,
- 3) İkametgah Belgesi,
- 4) Gelir durumunu gösterir belge örnekleri,
- 5) Sağlık Kurulu Raporu,
- 6) Sosyal Çalışmacı tarafından düzenlenecek Sosyal İnceleme Raporu,
- 7) İl Müdürlüğünce düzenlenecek yoksulluk belgesi.

Sağlık Kurulu Raporunun karar bölümünde; "Huzurevine girmesinde sakınca yoktur" ya da "Huzurevi, Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde bakım görmesinde sakınca yoktur" şerhi yer almalıdır. Sosyal İnceleme Raporu ve diğer belgelerle birlikte değerlendirilerek kabulü uygun görülen yaşlının dosyası, yaşlının cinsiyeti, kalmak istediğı oda tipi ve başvuru tarihi itibarıyla kabulü yapılır veya sıraya alınır. Yerleşmek istenilen kuruluşun kapasitesi dolu ise yaşlı sıraya alınır, sırası gelince kabul edilir.

Acil bakıma ihtiyacı olan yaşlı birey, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce Türkiye genelinde uygun bir huzurevine hemen yerleştirilebilir.

Huzurevi ile Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi arasında bir fark var mıdır?

Huzurevi; 60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla kurulan yatılı sosyal hizmet kuruluşudur. Huzurevlerinde yaşlıların günlük yaşamlarını idame ettirmeleri için düzenlenen yaşlı odaları, dinlenme salonları, oturma birimleri,

yemek salonu, kafeterya, ibadet yeri, uğraşı odaları, kuaför, terzi, kütüphane, revir vb. ortak kullanım alanları bulunur.

Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezi; Yaşlı kişilerin yaşamlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri amacıyla kendi kendilerini idare edebilecek şekilde rehabilitasyonlarının sağlandığı, tedavisi mümkün olmayanların ise sürekli olarak özel bakım altına alındığı yatılı sosyal hizmet kuruluşudur.

Özel Bakım; Ruh sağlığı yerinde olup bulaşıcı hastalığı olmayan, yatağa bağımlı ya da fiziksel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle özel ilgi destek ve koruma gerektiren yaşlılara verilen hizmettir.

Bir huzurevi yaşlısı kuruluştan kısa süreli izinli olarak ayrılabilir mi?

Yaşlılar huzurevi dışına alışveriş ve gezmeye gitmekte sosyal servis sorumlularını haberdar etmek koşuluyla serbesttir. Ayrıca 1 yıl içinde sürekli bir ay olmak üzere toplam üç aydan fazla olmamak kaydıyla izne ayrılabilirler, zorunlu hallerde Kuruluş Müdürünün onayıyla bu süre uzatılabilir.

Huzurevinde yaşlıyı yakınları ziyaret edebilir mi?

Yakınları, misafirler için düzenlenen bölümlerde yaşlılarını ziyaret edebilirler. Yaşlıların izni olmadan yaşadıkları bölümlere ziyaretçi kabul edilmez.

Hiçbir geliri ve mal varlığı olmayan yaşlı huzurevinde kalabilir mi?

Yapılacak olan inceleme ve araştırma sonucunda geliri ve mal varlığı olmadığı tespit edilen yaşlılar huzurevi bakım ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanabilirler.

Yaşlı, istenildiği zaman huzurevinden ayrılabilir mi?

Kendisinin ya da yakınlarının isteğiyle bir başka yerde yaşamını sürdürmek isteyen yaşlının dilekçe vermesi ve aylık bakım ücreti

borcu bulunmaması durumunda sosyal servis görevlilerinin uygun görüşü, huzurevi müdürünün onayıyla huzurevi ile ilişkisi kesilebilir.

Huzurevlerinde geçici süreli veya sadece gündüzlü olarak kalınabilir mi?

Kuruluşlarda kapasite ve yer durumu uygun olduğu takdirde geçici, süreli ve gündüzlü bakım için yaşlı kabul edilebilir. Geçici süreli kabul olunan ve gündüz bakımından yararlanan yaşlılar Huzurevinde kalan diğer yaşlıların yararlandığı tüm hizmetten yararlanırlar. Geçici süre içinde kalan yaşlılar kaldığı oda ücretinin iki katını, gündüz bakımında ise kaldığı odanın ücretini aynen öderler.

GEREKLİ İLETİŞİM BİLGİLERİ

Alo 183 sosyal destek hattı nedir?



Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çağrı Merkezlerinden Alo 183 Sosyal Destek Hattı aracılığı ile aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetlere ilişkin çağrılar değerlendirilerek rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmaktadır. Bu hat üzerinden 7 gün 24 saat çalışma esasına göre hizmet verilmektedir.

Alo 183 Hattına işaret dili bilen personel görevlendirilerek, işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımızla, görüntülü görüşme destekleyen telefonlar ile hafta içi 08:00 – 24:00 saatleri arasında,

Cumartesi - Pazar günleri ise 08:00-17:00 saatleri arasında 0 549 381 0 183 numaralı hat üzerinden görüntülü görüşme yapılabilir-mektedir.

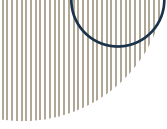
Alo 183 Hattı'na tüm operatörlerden ücretsiz mesaj (sms) gönderilebilmektedir. Özellikle işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımız, tüm cep telefonu operatörlerinden ad soyad, T.C kimlik numarası ve taleplerini içeren mesaj yazarak 183 numarasına gönderebilmekte, talepler ilgili personel tarafından değerlendirilerek telefon veya sms ile vatandaşlara geri dönüş yapılarak bilgi verilmektedir.

Alo 144 çağrı merkezi nedir?



Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çağrı Merkezlerinden Alo 144 Sosyal Yardım Hattı aracılığı ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları tarafından yürütülen eğitim ve sağlık yardımları, kömür yardımı, gıda yardımı, engelli aylığı, eşi vefat eden kadınlara yapılan yardımlar, barınma yardımı, çoklu doğum yardımı vb. yardımlar ile proje destekleri hakkında yapılan her türlü talep, öneri ve şikâyetler alınmakta, veri tabanı incelenerek arayan kişiye başvurusunun durumu hakkında bilgi verilmekte, ilgili İl/İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfına yönlendirme yapılmaktadır.

Alo 144 Sosyal Yardım Hattı hafta sonu ve resmi tatil günleri hariç olmak üzere hafta içi 08:00 - 21:00 saatleri arasında hizmet vermektedir. Alo 144 Hattına yurt içinden yapılan aramalar ücretsizdir.



İşaret dili bilen personel görevlendirilerek, telefon görüşmesi yapamayan işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımızla 0549 441 2 144 numaralı hat üzerinden görüntülü görüşme yapılabilmektedir.

Alo 144 Hattı'na tüm operatörlerden ücretsiz mesaj (sms) gönderilebilmektedir. Özellikle işitme ve konuşma engelli vatandaşlarımız, tüm cep telefonu operatörlerinden ad soyad, T.C kimlik numarası ve taleplerini içeren mesaj yazarak 144 numarasına gönderebilmekte, talepler ilgili personel tarafından değerlendirilerek telefon veya sms ile vatandaşlara geri dönüş yapılarak bilgi verilmektedir.



ENGELLİLER KOMİSYONU



MemurSenKonf



www.memursen.org.tr
info@memursen.org.tr

